

MILIEUJAARVERSLAG 2024

mei 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Hoofdstuk 1: Energietransitie	4
Paragraaf 1.1 Energiecijfers	4
Paragraaf 1.2 Algemene ontwikkelingen energietransitie	5
Paragraaf 1.3 Energiebesparing en –transitie bij bedrijven	7
Paragraaf 1.4 Aardgasvrije wijken	9
Paragraaf 1.5 Energie besparen in woningen	10
Paragraaf 1.6 Indicatoren	11
Hoofdstuk 2: Klimaatbestendige en groene stad	14
Paragraaf 2.1 Activiteiten en resultaten	14
Paragraaf 2.2 Indicatoren	18
Hoofdstuk 3: Bedrijven en circulaire economie	21
Paragraaf 3.1 Bedrijven	21
Paragraaf 3.2 Circulaire stad	28
Paragraaf 3.3 Afval	29
Paragraaf 3.4 Indicatoren	31
Hoofdstuk 4: Vitale en gezonde stad	33
Paragraaf 4.1 Lucht	33
Paragraaf 4.2 Geluid	38
Paragraaf 4.3 Bodem en ondergrond	39
Paragraaf 4.4 Indicatoren	42
Hoofdstuk 5: Duurzame overheid	44
Paragraaf 5.1 Inrichting en beheer openbare ruimte	44
Paragraaf 5.2 Verduurzaming en aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille	46
Paragraaf 5.3 Verduurzaming via samenwerkingsverbanden en netwerken	47
Paragraaf 5.4 Indicator CO2-uitstoot	50
Bijlage 1: Indicatoren uit stadsrekening 2024	52

Inleiding

Het Verdrag van Aarhus stelt dat het verlenen van *toegang tot milieu-informatie* aanwezig bij de overheid niet alleen een passieve toegang dient te zijn (d.i. informatie verstrekken wanneer een burger of milieuvereniging erom vraagt), maar dat de overheid ook aan "actieve" informatieverstrekking moet doen. Dat doen wij sinds 1999 door middel van het opleveren van een Milieujaarverslag.

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft grote ambities - die in samenspraak en -werking met de stad zijn opgesteld - om onze stad mooier, schoner, veiliger, duurzamer, groener en prettiger te maken.

De stadsgesprekken die in 2022 gevoerd zijn als opmaat voor het huidige collegeakkoord lieten zien dat de mensen zich zorgen maken over het klimaat en aan de slag willen met verduurzaming van hun woning of bedrijfspand. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor deze opgave in de bebouwde omgeving en vanuit die verantwoordelijkheid hebben we bewoners, bedrijven en organisaties ondersteund om te verduurzamen.

In het coalitieakkoord is afgesproken een inwonersberaad te organiseren. Het college heeft een voorstel aan de gemeenteraad gedaan om het over afval en circulariteit te laten plaatsvinden. Besluitvorming hierover moet nog door de gemeenteraad plaatsvinden.

De energietransitie vraagt om strategische keuzes én concrete stappen die nodig zijn om de klimaatdoelen op tijd te halen. Zo hebben we op beleidsmatig niveau het Masterplan Netcongestie 1.0, de nieuwe Warmtevisie en de Lokale Energie Strategie vastgesteld. Maar ook gewerkt aan concrete projecten, zoals het warmtenet in Zwanenveld, de smart energy hub op TPN West, de aanleg van trafostations in Altrade en de doe-het-zelf campagne voor het isoleren van woningen. Dit deden we steeds samen met inwoners en partners in de stad. Zo was er in maart 2024 bijvoorbeeld een stadsgesprek over de energietransitie in Nijmegen en organiseerden we focusgroepen met bewoners in het kader van de Warmtevisie.

Ook in 2024 heeft klimaatadaptatie vooral in de wijken en bij verschillende ruimtelijke projecten aandacht gekregen. Vanuit het Bomenplan Nijmegen is de aanpak rondom bomen voortgezet en zijn al vele honderden extra bomen aangeplant. De campagne Operatie Steenbreek is vanwege zijn succes weer volop in de publiciteit.

De invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 had impact op de uitvoering van VTH-milieutaken. De wetswijziging bracht aanzienlijke veranderingen met zich mee, wat voor de betrokken medewerkers een uitdaging was. Ondanks deze overgang zijn de werkzaamheden onverminderd doorgegaan. De implementatie is succesvol verlopen, zonder nadelige gevolgen voor de uitvoeringskwaliteit of klanttevredenheid.

Luchtkwaliteit was en blijft een belangrijk thema. Er is verder gewerkt en uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit. Op dit moment voldoen we aan alle geldende grenswaarden. Echter in 2024 is uit berekeningen gebleken dat we naar verwachting niet overal gaan voldoen aan de nieuwe grenswaarden die in 2030 gaan gelden. Daarom zullen we in 2025 een update van het uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit gaan opstellen.

Nieuwe plannen, boven op de afspraken en het beleid dat er al ligt. Daarvan wordt hier verslag gedaan. Ambitieuze plannen die opgepakt zijn en daarnaast ook de “dagelijkse routine” van vergunningverlening, toezicht, handhaving, subsidies, projecten etc. Zo zijn er bijvoorbeeld 249 van de 408 kantoorpanden gecontroleerd op de energielabel C-verplichting, hebben energiefixers in 1398 woningen energiebesparende maatregelen uitgevoerd, zijn er 818 milieuklachten afgehandeld en zijn er door een subsidieregeling 130 oude brom- en snorfietsen van de weg gehaald.

De opzet van dit milieujaarverslag sluit aan op het in september 2019 door het College vastgestelde “Uitvoeringsagenda duurzaamheid”. In het digitale nieuwsblad blad Gruuun van de Nijmeegse milieubeweging

werd in het verleden eens verwezen naar dit verslag: *“Wie eens een inzicht wil krijgen in wat de gemeente doet is het milieujaarverslag leuke lectuur. Geen spannende roman, maar wel goed leesbaar. Met veel concrete voorbeelden”*.

Dat is precies wat we ieder jaar beogen met dit verslag, een zeer uitgebreide feitelijke verslaglegging. Maar niet alleen de ondernomen activiteiten en resultaten van dit jaar worden beschreven, ook monitoren we sinds 2020 de voortgang via een aantal indicatoren* die zo nauw als mogelijk aansluiten bij de beleidsdoelen. Een aantal indicatoren is daadwerkelijk al “gevuld” en een aantal is hier opgenomen die we de komende jaren willen gaan volgen.

* In de stadsrekening zijn ook indicatoren opgenomen (zie bijlage). De indicatoren uit de Stadsrekening en dit Milieujaarverslag zijn hetzelfde dan wel aanvullend op elkaar.

Hoofdstuk 1: Energietransitie

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten.

Collegebesluiten

- Beantwoording schriftelijke vragen (art. 39) over de inzet van dieselaggregaten – 16 januari 2024
- Intentieverklaring gemeente Nijmegen en Liander N.V. - 16 januari 2024
- Voortgang proeftuin Hengstdal Buurt Energie Systeem (BES) Bomenbuurt Oost – 26 maart 2024
- Wijzigingsbesluit van de subsidieregeling doe-het-zelf isolatie maatregelen woningen Nijmegen – 9 april 2024
- Voortgang wijkwarmteplan aardgasvrij Bottendaal- 23 april 2024
- Masterplan netcongestie 1.0, de Nijmeegse aanpak voor het tegengaan van en omgaan met schaarste op het stroomnet - 23 april 2024
- Subsidieregeling ondersteuning energiebesparing ondernemingen - 23 april 2024
- Co-financiering en samenwerkingsovereenkomst Smart Energy Hub Nijmeegse wijken en bedrijven in balans – 18 juni 2024
- Voortgangsbrief warmtenet Dukenburg – 24 juni 2024
- Beantwoording schriftelijke vragen (art.39) over het nieuw prioriteringskader van ACM als gevolg van netcongestie – 9 juli 2024
- Toekennen subsidie aan Sol BV voor extra inzet doe-het-zelf coaches – 20 augustus 2024
- Vervolg uitvoeringsagenda duurzaamheid – 20 augustus 2024
- Vaststellen warmtevisie 2024 – 17 september 2024
- Concept Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen 2024, verrijking RES1.0 - 12 november 2024
- Lokale Energie Strategie 2025 – 2050 – 3 december 2024
- Wijziging DAEB besluit Buurtenergiesysteem Hengstdal – 10 december 2024
- Wijzigingsbesluit van de subsidieregeling aanpak energiearmoede 2022 – 3 december 2022
- Voortgangsbrief energietransitie nr 7 – 3 december 2024
- Voortgangsbrief warmtenet Dukenburg – 10 december 2024

Raadsbesluiten

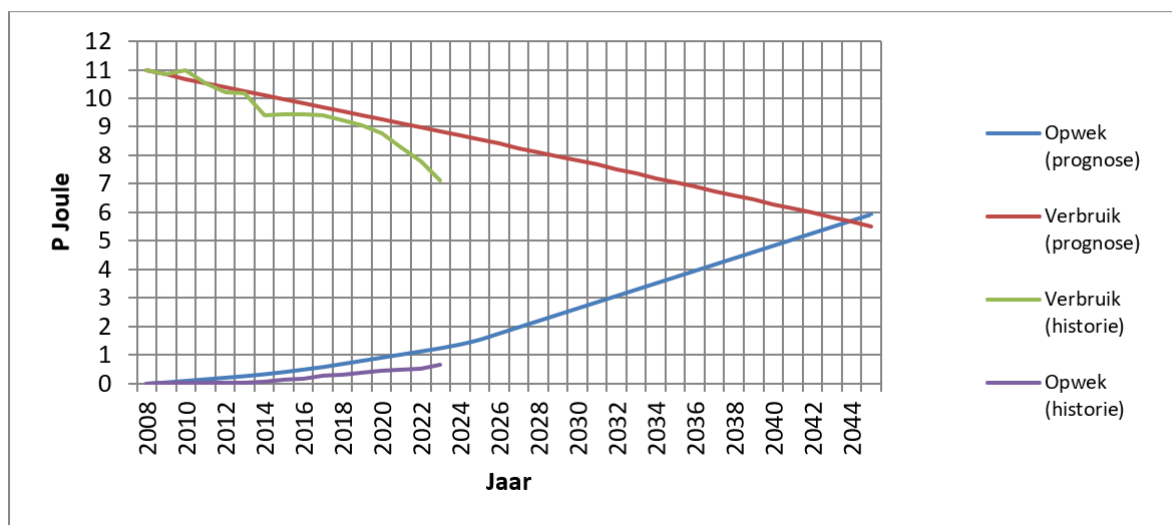
- Vaststellen warmtevisie 2024 – 18 december 2024

Paragraaf 1.1 Energiecijfers

Het kabinet heeft de landelijke klimaatdoelen eind april 2023 aangescherpt. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, wil het rijk voor 2030 tenminste 55% CO₂-reductie behalen. De gemeentelijke ambitie is met de vaststelling van de Lokale Energie Strategie door de raad op 29 januari 2025 conform de landelijke doelen gewijzigd van energieneutraal in 2045 naar klimaatneutraal in 2050 met als tussendoel 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Bij het volgende milieujaarverslag rapporteren we over de ontwikkeling van de CO₂-emissies afgezet tegen de (nieuwe) klimaatdoelen.

Voor de wijziging van de gemeentelijke doelen, wilden we een energieneutrale stad worden door enerzijds 50% te besparen op gas en elektriciteit en de resterende 50% duurzaam op te wekken. In de onderstaande figuur is het scenario '2045-Max' in een grafiek weergegeven waarin het energieverbruik en –opwek per jaar is af te lezen. De rode lijn geeft het energieverbruik in een bepaald jaar weer, de blauwe de hoeveelheid duurzame opwek. In 2045 kruisen deze lijnen elkaar en wordt er evenveel duurzaam opgewekt als er energie wordt verbruikt. In dezelfde figuur is af te lezen hoe het daadwerkelijk energieverbruik (groene lijn) en –opwek (paarse lijn) in de voorafgaande jaren 2008 t/m 2023 is verlopen.

Figuur 20: Gepland verloop energieverbruik en duurzame opwek scenario 2045-max en het daadwerkelijk verloop in de periode 2008-2023

Uit de figuur is het volgende op te maken:

- Het energieverbruik (historie) vertoont grote fluctuaties;
- Het energieverbruik (historie) volgt eerst de doelstellingslijn en duikt daarna onder de doelstellingslijn: er wordt minder energie verbruikt dan verwacht;
- De energieopwek (historie) vertoont een min of meer gelijkmatige opwaartse trend zonder grote fluctuaties;
- De energieopwek (historie) ligt onder de doelstellingslijn; er wordt minder duurzame energie opgewekt dan beoogd.

De grote fluctuaties in het energieverbruik zijn het gevolg van eenmalige grote gebeurtenissen in een bepaald jaar. Zo veroorzaakt de snelle sloop van een aantal bedrijfsgebouwen in het Waalfront een forse verlaging in het energieverbruik dat jaar. Daarnaast heeft een aantal bedrijven in een bepaald jaar hun productie gewijzigd (NXP) of zijn gestopt. De grote fluctuaties van het energieverbruik zijn dus niet het gevolg van het vergaand isoleren van gebouwen of het verbeteren van productieprocessen. Door incidentele gebeurtenissen komt het daadwerkelijke energieverbruik sneller onder de doelstellingslijn. De sterke daling in de laatste 3 jaar komt vooral door energiebesparing die is aangezwengeld door de hoge energieprijzen.

De curve van de energie opwek vertoont minder grote fluctuaties, omdat er minder grote duurzame projecten zijn die de opwek in één keer sterk verhogen. Wel is in 2014/2016 een kleine stijging te herkennen die te relateren is aan de plaatsing van windturbines in het noorden van Nijmegen en de aansluiting van het warmtenet op de ARN. De iets sterkere stijging in 2023 komt door de aansluiting van de omvangrijke zonneweide langs de A73. De doelstelling van de energie opwek ligt onder de doelstellingslijn.

Het “tekort” aan duurzame opwek in 2023 wordt gecompenseerd met het “overschot” aan besparing in 2023. Daarmee wordt per saldo de energiedoelstelling 2023 behaald.

Paragraaf 1.2 Algemene ontwikkelingen energietransitie

Lokale Energie Strategie (LES)

Op 3 december 2024 heeft het college de Lokale Energie Strategie (LES) aangeboden aan de gemeenteraad. De belangrijkste aanleidingen voor het opstellen van een overkoepelende LES waren de behoefte om aan te sluiten

bij de landelijke klimaatdoelen en om meer samenhang te creëren in het energiebeleid. Tussen sectoren en tussen landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal beleid.

Zoals gezegd, met de LES wijzigen we de ambitie van energieneutraal in 2045 naar klimaatneutraal in 2050 met als tussendoel 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Ook zijn in de LES de leidende principes opgenomen voor de gehele energietransitie: betrouwbaar, duidelijk, duurzaam, rechtvaardig, uitvoerbaar en in samenhang (maatschappelijke principes) en energiebesparing voorop, zo lokaal mogelijk, toepassing van passende energiebronnen en het meewegen van energie bij ruimtelijke keuzes (energetische principes). Aanvullende maatregelen die in de LES staan, betreffen een energievisie voor elk bedrijventerrein, netbewuste nieuwbouw, verbreding van het Regionaal Expertiseteam Energie naar maatschappelijke organisaties en plannen van aanpak voor energiebesparing MKB en grootschalig zon op dak. De LES is een dynamisch plan, dat we minimaal één keer per vijf jaar bijstellen en zo nodig eerder.

Regionale Energie Strategie (RES)

Het afgelopen jaar heeft de Groene Metropool Regio (GMR) met de 16 betrokken gemeenten gewerkt aan een update van de RES 1.0 in de vorm van de RES 2024. Deze is eind 2024 voor wensen en bedenkingen aan de gemeenteraad voorgelegd en vormt de opmaat naar RES 2.0 in 2025. Nieuw in de RES 2024 is dat er ook een aanpak is opgenomen voor de inrichting van een toekomstbestendig energiesysteem en het tegengaan van netcongestie. Hiervoor heeft de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen (GMR) in samenwerking met Liander in 2024 een Regionaal Uitvoeringsplan Energiesysteem (RUP) opgesteld.

Netcongestie

In 2023 groeide landelijk, regionaal en lokaal het inzicht in netcongestie: in welke mate netcongestie zich voordoet, welke impact deze heeft en welke maatregelen in samenhang nodig zijn. In de aanpak van netcongestie intensiverden we op regionaal en provinciaal niveau de samenwerking met stakeholders, netbeheerder Liander voorop.

In april 2024 stelde het college een aanpak vast voor het tegengaan van en omgaan met schaarste op het stroomnet: het Masterplan netcongestie 1.0. In het masterplan staat wat netcongestie in Nijmegen betekent voor de gemeentelijke ambities. Het masterplan bevat een overzicht van maatregelen, die in 2024 (verder) zijn opgepakt aan de hand van de 3-deling basisaanpak, netverzwaring en betere benutting.

Basisaanpak

Het jaar startte met de ondertekening van een intentieovereenkomst tussen gemeente en Liander. Hierin staan afspraken over de onderlinge samenwerking en informatievoorziening. In regioverband hielpen we bij het tot stand komen van het provinciale Actieplan netcongestie Gelderland en het Regionaal Uitvoeringsplan Energiesysteem van de GMR.

Netverzwaring

Wat betreft de verzwaring per buurt van het laagspanningsnet zijn de eerste ervaringen opgedaan met de buurtaanpak voor het bijplaatsen van middenspanningsruimtes (trafostations) in Altrade. In 2024 is samen met Liander gestart met het verder programmeren voor de komende jaren van deze buurtaanpak in Nijmegen, afgestemd op de gemeentelijke warmtevisie.

Betere benutting van het stroomnet

Energiebesparing en het verlagen van de netbelasting op piekmomenten helpen het tegengaan van netcongestie. 2024 stond vooral nog in het teken van kennisvergroting en -verspreiding van mogelijke maatregelen, zoals (batterij)opslag, slim laden en netbewust bouwen. Voor de verschillende werklocaties zijn impactanalyses gemaakt. Verder zijn vervolgstappen gezet voor de ontwikkeling van een Smart energy hub op bedrijventerrein TPN-West. Voor bedrijventerrein De Grift is onderzocht in hoeverre uitbreiding netneutraal kan worden ontwikkeld. Voor het netbewust bouwen in de Winkelsteeg is een aanpak in voorbereiding.

Prioriteren

Netcongestie bleek in 2024 vooralsnog geen aanleiding voor uitstel van (woningbouw)plannen. Op basis van nieuwe prognoses in het voorjaar achtte Liander het beperken van kleinverbruik-aansluitingen (waaronder woningen) op dit moment niet nodig. Voorwaarde is dat maatregelen in het provinciale Actieplan netcongestie

voldoende succesvol zijn. De gemeente helpt Liander bij de jaarlijkse analyse die inzichtelijk maakt of prioriteren nodig is.

Bewonersparticipatie

Op meerdere manieren zoeken we de samenwerking met of inbreng van de bewoners van onze stad wat betreft het onderwerp energietransitie.

Klimaatberaad

Afgelopen jaar zijn voorbereidingen getroffen voor de oprichting van een inwonersberaad, zoals we het klimaatberaad inmiddels noemen. Onderdeel van de voorbereidingen betrof een sessie met de raad over het mandaat en de vraagstelling van het inwonersberaad.

Bewonerssteunpunt energietransitie

In Nijmegen zijn zeven duurzame bewonersinitiatieven actief. Zij hebben zich verenigd in het Steunpunt Energietransitie dat we financieel ondersteunen. Het Steunpunt heeft onder andere de cursus 'Nieuwe energie in de buurt' gegeven om nieuwe bewonersinitiatieven tot stand te brengen en bestaande initiatieven te versterken. Ook heeft het Steunpunt in november 2024 voor het eerst een drukbezochte Energie4daagse georganiseerd in de nationale klimaatweek. In 2024 vonden vijf Klimaatborrels (themabijeenkomsten) plaats op conto van het Steunpunt.

Aanjaagfonds energietransitie – Bewonersplannen en bedrijven

Om bewonersinitiatieven te stimuleren stappen te zetten richting verduurzaming is de 'Uitvoeringsregeling aanjaagfonds energietransitie' in 2020 vastgesteld. Bewonersinitiatieven kunnen maximaal € 5.000 euro per keer aanvragen. In 2024 is er één toekenning van totaal € 5.000,- gedaan. Daarnaast is ook een subsidie van € 5.000,- verstrekt aan de Milieuaktiewinkel De Broeikas voor de Energie4daagse in november.

Er is aan twee bedrijven een subsidie toegekend voor 1) een haalbaarheidsstudie netonafhankelijke oplossing voor het laden van vrachtwagens bij de DAR en 2) een onderzoek naar en het oprichten van een warmteschap TPN WEST.

Toekomstbestendig wonen lening

Met behulp van deze lening kunnen woningeigenaren hun woning toekomstbestendig maken met maatregelen, zoals verduurzaming, asbest verwijderen, levensloopbestendig maken of funderingswerkzaamheden. De leningen hebben een minimum van € 2.500,- en een maximum dat per type lening varieert. Afgelopen jaar zijn 130 leningen aan particulieren versterkt en 3 leningen aan VvE's. De energiemaatregelen waarvoor de meeste aanvragen zijn ingediend, zijn HR++ en Triple glas, zonnepanelen, accusystemen en isolatie van dak, spouwmuur en gevel.

Paragraaf 1.3 Energiebesparing en –transitie bij bedrijven

In Nijmegen wordt bijna driekwart van alle elektriciteit en bijna de helft van het gas verbruikt door bedrijven. Dit betekent dat er veel winst valt te behalen bij het ondersteunen en faciliteren van de verduurzaming van bedrijven.

Werklocaties

Werklocatie De Grift

Gemeente Nijmegen wil De Grift met circa 30 hectare uitbreiden voor (XXL-)logistiek, stadsdistributie, maakindustrie en klassiek-gemengd. Vanwege de wachtrij voor transportcapaciteit op het net voor nieuwe grootverbruikers tot 2030 is ontwikkeling van de Grift voor die tijd alleen mogelijk als dit netneutraal gebeurt. Daarom is onderzoek gedaan naar een duurzaam, netbewust energiesysteem voor de nieuwe Grift, waar de vier windmolens en het zonneveld langs de A15, het warmtenet in Noord en ook de bestaande Grift bij worden betrokken. Uit het onderzoek

blijkt dat er kansen zijn voor netneutrale aanleg van De Grift, die verder verkend kunnen worden in samenwerking met netbeheerder Liander, energiecoöperatie WPN en bestaande bedrijven op De Grift.

Werklocatie Winkelsteeg en Noviotech Campus

De Winkelsteeg wordt getransformeerd in een gemengd wonen en werken milieu. Er komen zo'n 6.000 nieuwe woningen en per saldo wordt het aantal m2 voor bedrijven uitgebreid. Met het oog op netcongestie is het gewenst dat er 'netbewust' wordt gebouwd. In 2024 hebben we in overleg met Liander voorbereidingen getroffen voor een traject gericht op netbewuste ontwikkeling van de Winkelsteeg.

Daarnaast is in het kader van de Regiodeal samen met The Economic Board, de woningcorporaties en NXP een haalbaarheidsonderzoek gestart naar het delen van het surplus van zonne-energie die wordt opgewekt op daken van sociale huurwoningen.

Werklocatie Brabantse Poort en Kerkenbos

Ongeveer twee derde van de bestaande panden op het terrein van Brabantse Poort heeft energielabel A. De ontwikkeling van het gebied is gestart in de jaren '90. Op het terrein is voor ongeveer 80% sprake van de constructie eigenaar-huurder. De mate van energieopwekking via zonnepanelen op de bedrijfsdaken is er beperkt. In de in 2024 geactualiseerde warmtevisie is Kerkenbos aangewezen als onderzoeksgebied voor aansluiting op het warmtenet.

Werklocatie TPN West

We ondersteunen de ontwikkeling van een Smart Energy Hub (SEH) voor een aantal bedrijven op en rond de binnenhavens op bedrijventerrein TPN West. Door 8 bedrijven, gemeente Nijmegen en provincie Gelderland is een intentieverklaring ondertekend om te komen tot een Smart Energy Hub (SEH). Het doel is te komen tot een groepscontract met Liander waarbij het mogelijk wordt slim met elkaar energie te delen en zo nodig op te slaan. In dit kader zijn energieprofielen verder in kaart gebracht, de mogelijke juridische constructie voor een samenwerking is uitgewerkt en er zijn deelprojecten uitgevoerd, zoals het opstellen van een businesscase voor een mobiele batterij ten behoeve van het laden van het wagenpark van de DAR. Ook is de potentie van een warmteschap verkend. Hiervan is de bedoeling dat geïnteresseerde bedrijven restwarmte van de ARN kunnen gaan gebruiken.

In regionaal verband is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar opslag van energie van nieuwe wind- en zonprojecten tussen Nijmegen, Beuningen en Wijchen in batterijen en/of waterstof. Doel van dit onderzoek is dat de nieuwe wind- en zonneparken aangelegd kunnen worden ondanks netcongestie (wachtrij teruglevering grootverbruikers) en dat de opgewekte energie lokaal wordt gebruikt, met name door nieuwe bedrijven op Bijsterhuizen.

Werklocatie Bijsterhuizen

Het grootste gedeelte van bedrijventerrein Bijsterhuizen ligt in Wijchen. Een relatief klein deel in Nijmegen. De organisatiegraad is er relatief hoog. Dat uit zich onder meer in de collectieve inkoop van energie. Ook hier wordt onderzocht in hoeverre een samenwerking in een Smart Energy Hub mogelijk is om te verduurzamen en de netcongestie beter het hoofd te kunnen bieden. In 2024 is gestart met het opstellen van energieprofielen van geïnteresseerde bedrijven.

Energiecontroles

Vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer hebben bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken, de verplichting om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. De ODRN controleert deze verplichting aan de hand van de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML). Bij zo'n controle wordt onderzocht in hoeverre een bedrijf (of instelling) de verplichte energiebesparende maatregelen heeft genomen. Als blijkt dat een bedrijf de verplichte maatregelen niet heeft genomen wordt het handhavingstraject ingezet.

Eind 2024 zijn bijna 600 niet-vergunningsplichtige en alle 22 vergunningsplichtige bedrijven op de energiebesparingsplicht gecontroleerd. Naar schatting moeten er in 2025 nog ongeveer 35 bedrijven worden

gecontroleerd. Hier zitten mogelijk ook bedrijven bij die dankzij de Energiewet, die op 10 december 2024 is aangenomen door de Eerste Kamer, voor het eerst in beeld komen. De Energiewet vervangt de Gas- en Elektriciteitswet en maakt het mogelijk om als overheid inzicht te krijgen in het energieverbruik van bedrijven en de daarmee samenhangende energiebesparingsplicht.

Energielabel C-verplichting

Afgelopen 2 jaar heeft de ODRN 249 van de 408 kantoorpanden in de gemeente Nijmegen gecontroleerd op de energielabel C-verplichting. Hiermee heeft op zijn minst 80% van het totale kantooroppervlak in de gemeente Nijmegen label C of hoger.

Regionaal Energie Expertiseteam (REE)

Binnen de GMR is het Regionaal Energie Expertiseteam (REE) opgericht om bedrijven te helpen bij vragen over energie. Via het REE kunnen Nijmeegse bedrijven een subsidie van € 1.500 aanvragen voor het verkrijgen van een energieadvies of het nemen van energiemaatregelen. In het afgelopen jaar zijn een paar subsidies verstrekt. We verwachten een verbetering nu de bekendheid en toegang van het REE toeneemt.

Paragraaf 1.4 Aardgasvrije wijken

Nieuwe Warmtevisie

Op 18 december 2024 heeft de gemeenteraad Nijmegen de Warmtevisie 2024 vastgesteld. In de nieuwe warmtevisie zijn 7 wijkoverstijgende aanpakken opgenomen, die we vanaf 2025 nader uitwerken in wijkuitvoeringsplannen en haalbaarheidsonderzoeken.

Wet collectieve warmte (Wcw)

De Wet collectieve warmte (Wcw) vervangt de huidige Warmtewet. De Wcw regelt onder meer dat warmtebedrijven voortaan in meerderheid in handen van de publieke partijen zijn. Het bevat ook artikelen over de bescherming van consumenten, de prijs van warmte en de verantwoordelijkheid voor duurzame productie en levering van warmte. Het wetsvoorstel is voor de zomer van 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd en wordt naar verwachting in het voorjaar van 2025 behandeld. Als de Tweede en Eerste Kamer akkoord gaan met de Wcw, zal deze niet eerder in werking treden als januari 2026.

Aardwarmte - geothermie

In 2024 hebben we samen met Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem (LOAN) geparticipeerd in regionaal onderzoek naar ondiepe geothermie ter voorbereiding op een proefboring bij het glastuinbouwgebied NEXTgarden in Lingewaard. De onderzoeksresultaten kunnen mogelijke zinvolle inzichten geven voor Nijmegen. Daarnaast hebben we met Tellus, de vergunninghouder voor (on)diepe geothermie in Nijmegen, het perspectief en de strategie van geothermie in Nijmegen besproken.

Dukenburg

Binnen de door de raad vastgestelde kaders hebben wij in 2024 veel stappen gezet ter voorbereiding op de komst van het warmtenet in Dukenburg en een publiek integraal warmtebedrijf voor Nijmegen. Zo hebben we diverse bewonersbijeenkomsten georganiseerd om inzicht te krijgen in de rol die inwoners willen en kunnen nemen binnen een toekomstig publiek integraal warmtebedrijf. De woningcorporaties hebben in flatcomplexen in Zwanenveld en Lankforst-Noord draagvlakmetingen uitgevoerd voor groot onderhoud, waaronder de zogenaamde inloopoplossing, waarop in een later stadium het warmtenet kan worden aangesloten. Meer dan de benodigde 70% van de bewoners stemden in met de voorstellen van de corporaties. Eind 2024 is gestart met de aanleg van de infrastructuur voor de inloopoplossing.

Hengstdal

In 2024 is een procesevaluatie naar de proeftuin Buurtenergiesysteem (BES) Hengstdal/Bomenbuurt Oost gestart om inzicht te krijgen naar de oorzaak van de afname van het draagvlak voor het BES onder inwoners en om lessen te leren die in volgende soortgelijke projecten toegepast kunnen worden. In 2025 is deze evaluatie afgerond en o.a. met deze resultaten verkennen we of met de resterende Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) middelen een initiatief in een andere buurt zou kunnen gaan bloeien.

Stationsdistrict

Voor de herontwikkeling van het Stationsdistrict is een collectief warmtenet vanaf de ARN de meest geschikte energiestructuur gebleken. Ook gezien de beperkingen op het gebied van elektriciteit en de beperkte ruimte in de ondergrond. Eén van de uitdagingen is het transport van warmte naar het Stationsdistrict. De dichtstbijzijnde transportleiding waarop kan worden aangesloten ligt bij de Hezelpoort en is eigendom van Vattenfall. Een andere uitdaging was het maken van werk met werk door al technische voorbereidingen uit te voeren voor warmteleidingen.

Winkelsteeg

Er is onderzoek gedaan naar een warmte- en koudestrategie Winkelsteeg. De conclusie is dat voor de nieuwbouw een bodemenergiesysteem duurzaam warmte en koude kan leveren. Om meer duidelijkheid te krijgen over de potentie van de bodem zijn twee proefboringen uitgevoerd. De bodem in Winkelsteeg blijkt goed geschikt voor het toepassen van bodemenergiesystemen. Bij het uitgeven van de tenders wordt voorgeschreven dat bodemenergie wordt toegepast bij de warmte-/koudevoorziening. Met een bodemenergieplan zorgen we voor een optimaal gebruik van de beschikbare ruimte in de ondergrond.

Bottendaal

In 2024 is samen met bewonersinitiatief BottendaalGroen! En Bewonersorganisatie Bottendaal (BOB) een rapportage opgesteld met ervaringen en geleerde lessen uit het wijkwarmteplan voor Bottendaal (2021). De afgelopen jaren heeft BottendaalGroen! informatieavonden georganiseerd en een website opgezet. Ze gingen en gaan de wijk in met een warmtebeeldcamera om mensen advies te geven. Ook zijn mogelijkheden onderzocht om de woningen op het Dobbelmanterrein aardgasvrij te maken. Het gemeentelijk energieloket had spreekuren in de wijk. Eén van de geleerde lessen is dat het uitrollen van een aardgasvrije wijk veel complexer en weerbarstiger gebleken is, dan verwacht. Naast een technisch, financieel en juridisch vraagstuk, is het vooral een sociaal vraagstuk gebleken. Er was nog veel onduidelijk voor de bewoners en bewoners hadden meer sturing gewild. Het ontstaan van BottendaalGroen! als bewonersgroep is een positieve uitkomst van dit proces.

Paragraaf 1.5 Energie besparen in woningen

Programma Energie Besparen

Op 1 februari 2023 is het raadsvoorstel “Programma Energie Besparen Woningen” door de gemeenteraad vastgesteld. In dit programma wordt de aanpak en strategie beschreven waarmee we de komende jaren onze inwoners ondersteunen bij het besparen van energie. De strategie loopt net als het Nationaal Isolatieprogramma tot en met 2030. In het programma staan 4 actielijnen. De belangrijkste maatregel voor het besparen van energie is het (na-) isoleren van woningen.

Actielijn 1 – goedkope koopwoningen (energiearmoede)

In 2024 hebben we ter voorbereiding op een aanbestedingstraject actielijn 1 uitgewerkt in een wijkgerichte isolatie-aanpak van goedkope koopwoningen, vaak van eigenaren met een lager inkomen. In deze aanpak ontzorgen en ondersteunen we hen vergaand met subsidie voor grote isolatiemaatregelen zoals dak- of vloerisolatie, muurisolatie en isolerend glas.

Ook is een specifieke aanpak voor verenigingen van eigenaren (vve's) voorbereid, die zowel onder actielijn 1 als 3 valt. Voordat daadwerkelijk geïsoleerd wordt, is begeleiding nodig in organisatie, het opstellen van duurzame plannen en het maken van keuzes. Dit voortraject neemt behoorlijk wat tijd in beslag voor vve-leden.

Actielijn 2 – (sociale) huurwoningen

In deze actielijn sluiten we aan bij de landelijke prestatieafspraken met woningcorporaties dat in 2028 er geen sociale huurwoningen meer zijn met een E, F en G-label, met uitzondering van monumenten en de voor sloop aangemerkte woningen. In Nijmegen heeft ruim 95% van de sociale huurwoningen label A, B, C of D, waarvan 90% A, B of C.

Actielijn 3 Energieloket en doe-het-zelf

Actielijn 3 bestaat uit het Energieloket, de doe-het-zelfaanpak en de vve-aanpak (zie actielijn 1) en is gericht op woning- en monumenteigenaren (ook particuliere verhuurders) van koopwoningen met een hogere WOZ-waarde. In deze actielijn is de rol van de gemeente vooral faciliterend. In totaal heeft het Energieloket 331 onafhankelijke adviesgesprekken gevoerd in 2024. De doe-het-zelf-aanpak biedt ondersteuning in de vorm van een doe-het-zelf-advies door een coach aan huis en een cadeaukaart voor de aanschaf van isolatiemateriaal. De aanschaf van bio-based materiaal is extra gestimuleerd met een hoger bedrag op de cadeaukaart. In 2024 zijn circa 600 doe-het-zelf-adviezen en 207 cadeaukaarten voor isolatiemateriaal verstrekt, waarvan 67 voor biobased materiaal. Vanwege het succes van deze regeling is het subsidieplafond voor de cadeaukaarten in 2024 verhoogd.

Actielijn 4 – Energiecoaches en energiefixers (energiearmoede)

In actielijn 4 ondersteunen we inwoners bij het nemen van kleine maatregelen en energiebesparend gedrag. Met de inzet van energiecoaches, de energiefixers en de witgoedregeling willen we vooral energiearmoede beperken. De energiecoaches geven tips over energiebesparing via gedragsverandering. Ze hebben in 2024 627 huisbezoeken afgelegd. De energiefixers hebben in 1.398 woningen energiebesparende maatregelen (tochtstrips, radiatorfolie, etc.) uitgevoerd. Via de bijzondere bijstand kunnen huishoudens vanaf mei 2023 een vergoeding krijgen voor de aanschaf van energiezuinig witgoed. In 2024 zijn 610 energiezuinige apparaten (wasmachines en koelkasten) verstrekt.

Natuurinclusief isoleren

Bij de isolatie van woningen houden we rekening met diervriendelijk isoleren. Wij volgen de landelijke en provinciale ontwikkelingen op dit terrein nauwgezet. Parallel daaraan voeren wij ecologisch onderzoek uit in de buurten die wij met de hiervoor genoemde brede aanpak koopwoningen als eerste willen gaan benaderen. Dit onderzoek loopt tot medio 2025.

Paragraaf 1.6 Indicatoren

Energie

Indicator: percentage energieverbruik t.o.v. 2008

Definitie: De hoeveelheid energie die is verbruikt door bedrijven en huishoudens

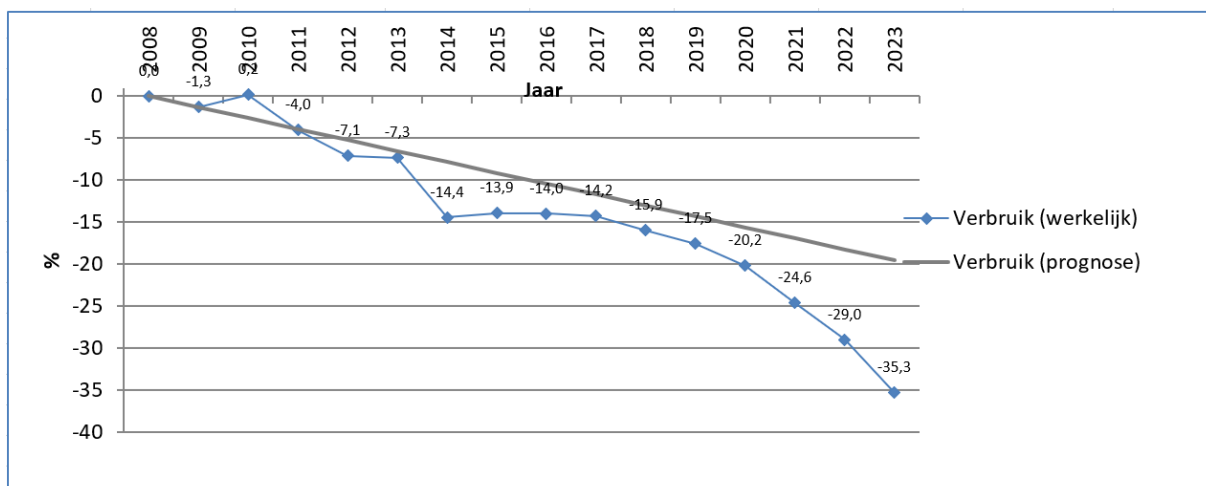
Streven: 50% in 2045 ten opzichte van 2008

Draagt bij aan: Energieneutraal in 2045

Brongegevens: Liander en/of CBS

Toelichting: Het streven is vastgelegd in Collegevoorstel Duurzaamheid in uitvoering, 2/12/2013, reg.nr. 13.0014859)

In 2023 bedraagt de totale energiebesparing 35,3% terwijl de prognose 19,5% was. De energiebesparing loopt dus 15,8% voor op de prognose.

Indicator: percentage hernieuwbare energie t.o.v. 2008

Definitie: Energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en geothermie. Dus niet uit fossiele energie en kernenergie.

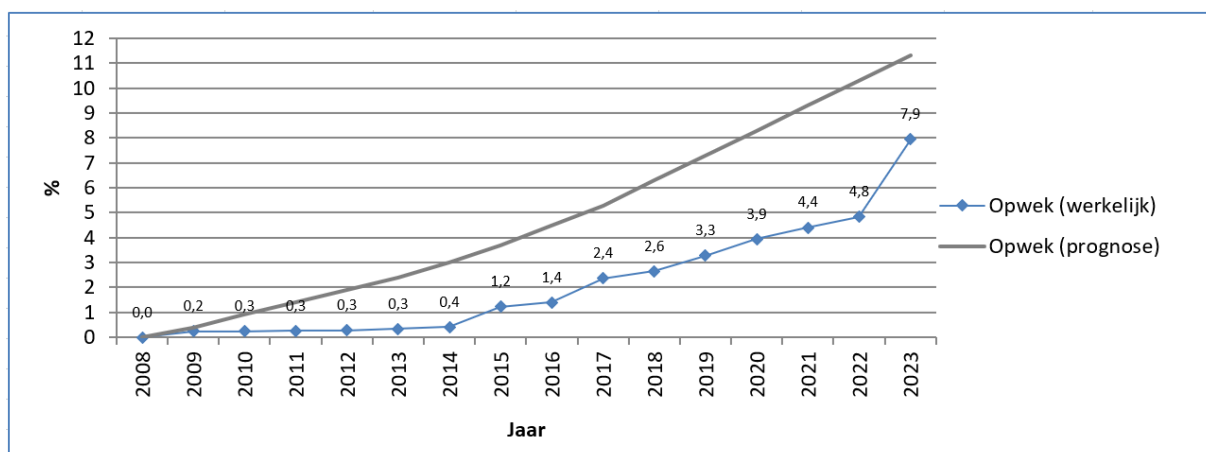
Streven: 50% hernieuwbare energie in 2045 van de hoeveelheid energieverbruik in 2008

Draagt bij aan: Energieneutraal in 2045

Brongegevens: Liander en/of CBS

Toelichting: Het streven is vastgelegd in Collegevoorstel Duurzaamheid in uitvoering, 2/12/2013, reg.nr. 13.0014859)

In 2023 bedraagt de duurzame energieopwek 7,9% van het totale verbruik terwijl de prognose 11,3% was. De duurzame opwek blijft daarmee 3,4% achter op de prognose. De omvangrijke zonneweide langs de A73 heeft in het jaar 2023 de duurzame opwek sterk verhoogd, waardoor iets op de achterstand wordt ingelopen.

Indicator: aantal woningequivalenten (woningen en utiliteitsbouw)zonder aardgasaansluiting

Definitie: Hier worden alle woningen en utiliteitsbouw zonder aardgasaansluitingen bedoeld. Dus ook woningen die nooit een gasaansluiting hebben gehad zoals in de Waalsprong en Waalfront worden meegenomen.

Streven: 100% in het jaar 2045

Draagt bij aan: Aardgasvrije wijken

Brongegevens: Liander, Basisadministratie Adressen Gebouwen (BAG), Indigo

In onderstaande tabel staat het aantal bestaande woningen die per jaargang van het aardgas af zijn gegaan (transitie gedreven gasverwijderingen):

Tabel: aantal energie transitie gedreven gasverwijderingen kleinverbruik – Nijmegen

JAAR	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23	'24	Eindtotaal
Nijmegen	0	18	12	6	4	22	12	10	16	12	13	15	16	14	50	195	96	194	166	185	162	1.218

In onderstaande tabel staat het aantal nieuwe woningen die op het warmtenet Waalsprong/Waalfront zijn aangesloten. In 2023 waren er 9.138 woningen op dit warmtenet aangesloten. Daarnaast zijn er 12 bedrijven (utiliteit) aangesloten die qua warmteverbruik gelijk staan aan 583 woningen.

Tabel: aantal nieuwbouwwoningen en bedrijven aangesloten op het warmtenet Waalsprong/Waalfront

	Aantal woningen	Aantal bedrijven	Aantal weq-woningen	Aantal weq-bedrijven	Totaal weq
2012	3112	4	3112	169	3281
2013	3425	4	3425	169	3594
2014	3646	5	3646	184	3830
2015	3964	8	3964	224	4188
2016	4564	8	4564	251	4815
2017	5603	7	5603	211	5806
2018	5907	8	5907	297	6204
2019	6243	10	6243	444	6687
2020	6847	10	6847	444	7291
2021	7245	10	7245	444	7689
2022	8473	10	8473	444	8917
2023	9138	12	9138	583	9721

Hoofdstuk 2: Klimaatbestendige en groene stad

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten:

- Nota poelenbeheer (25 maart 2025)
- Bosbeheervisie (18 februari 2025)
- Subsidieregeling stadslandbouw 2025-2026 (26 november 2024)
- Monitoringsplan biodiversiteit (23 april 2024)
- Bomenbeheerplan (9 april 2024)
- Nota Beplantingenbeheer (12 december 2023)
- Klimaatadaptatiestrategie; samen voorbereid op het weer van de toekomst (30 oktober 2023)
- Biodiversiteitsagenda vastgesteld (5 december 2023)
- Toolbox Natuurinclusief Bouwen vastgesteld (28 november 2023)
- Verlenging subsidieregeling Afkoppelen hemelwaterafvoer tot en met 2025 (19 december 2023)
- Startnotitie Water en Rioolprogramma (WRP) (15 juni 2023)

Nijmegen is een groene stad, in een afwisselend landschap, met de Waal en de uiterwaarden aan de ene zijde, aan de andere zijde de stuwwal met haar bossen en in het westen het voormalig poldergebied van Dukenburg. Nijmegen wordt gezien als deel van een ecologisch en landschappelijk uniek knooppunt. Veel van dit groen is echter van onze burens en in 2024 heeft vooral de vergroening van de stad de volle aandacht gekregen. De Groene Metropoolregio werkt aan een Groenblauw Raamwerk voor een groene mantel om Nijmegen heen. Ook is Nijmegen in Nederland en in de wereld een voorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie door bijvoorbeeld projecten als de gebiedsontwikkeling Nijmegen omarmt de Waal. In een omvangrijke samenwerking zijn de klimatologische veranderingen aangewend voor ruimtelijke verbeteringen. Ook in 2024 heeft klimaatadaptatie vooral in de wijken en bij verschillende ruimtelijke projecten aandacht gekregen. Vanuit het Bomenplan Nijmegen is de aanpak rondom bomen voortgezet en zijn al vele honderden extra bomen aangeplant. De campagne Operatie Steenbreek is vanwege zijn succes weer volop in de publiciteit.

Paragraaf 2.1 Activiteiten en resultaten

Groenblauwe stad

Het Bomenplan Nijmegen is vastgesteld waarin de nieuwe hoofdboomstructuurkaarten zijn opgenomen. Hiermee geven we invulling aan de uitdagingen van vandaag en morgen. In 2022 heeft het college ingestemd om het rapport Biodiversiteit in Nijmegen aan de raad aan te bieden. Dit rapport is de onderlegger van de Biodiversiteitsagenda die eind 2023 is vastgesteld. We maken voor de stad een stevige hoofdgroenstructuur, die op kaart vastgesteld wordt bij de actualisatie van de Omgevingsvisie. Deze hoofdgroenstructuur maakt uitwerking mogelijk voor behoud, inpassing en versteviging van onze parken, bomen en plantsoenen. De kracht van het groen kunnen we inzetten voor de aanpak van biodiversiteit, klimaatadaptatie, voor moestuinen en voedselbossen, voor buitenspelen, sporten en sociale interactie. We werken daarvoor samen met diverse kennisinstellingen en educatieve organisaties in de stad. In 2024 hebben we de ecologische groenstructuur meer in grove detail ingetekend en op hoofdlijnen uitgewerkt in de actualisatie van de omgevingsvisie, incl. bijbehorende teksten toegevoegd. Voor integrale input – zowel intern als extern – hebben hiervoor meerdere sessies plaatsgevonden. Een vervolgstap is om de kaart verder uit te kristalliseren en vast te leggen in het Omgevingsplan. Aanvullend hebben we een uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin concrete en minder concrete stappen om uitvoering te geven aan ons groenbeleid. De concrete stappen worden (deels) komend jaar uitgevoerd. De minder concrete stappen (zoals “laat dood hout liggen”) worden verweven in de werkprocessen.

In het begin van 2020 is de toolbox natuurinclusief bouwen, leidraad voor de Waalsprong vastgesteld. Als vervolg is in 2023 het proces gestart om ook voor de bestaande stad een toolbox te maken waarbij er niet uitsluitend wordt gekeken naar nieuwbouw, maar ook naar bestaande bouw. Op 28 november 2023 is deze zogenoemde *'toolbox natuurinclusief bouwen, leidraad gemeente Nijmegen'* vastgesteld door het college. Hiermee is Nijmegen een van de koplopers in Nederland op het gebied van natuurinclusief bouwen. Er zijn in 2024 planregels opgesteld om het natuurinclusief bouwen in het omgevingsplan te laten landen (Q2-2025) en sinds januari 2025 zijn er twee adviseurs (adviseur natuurinclusief) aangesteld ter toetsing en advisering. Aanvullend hebben we een webpagina gepubliceerd, een burgerpanelonderzoek uitgevoerd, en treffen we op diverse locaties (eigen gebouw en grond) natuurinclusieve maatregelen.

Het waterbeleid is verankerd in het GRP 2017-2023. Hierin zijn zes ambities geformuleerd op het gebied van: 1) klimaatadaptatie, energie en grondstoffen; 2) samenwerking en dienstverlening; 3) beperken regenwateroverlast; 4) beperkt houden gezondheidsrisico's; 5) tegengaan structurele grondwateroverlast; 6) optimaliseren van beheeractiviteiten. In 2022 is een evaluatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) uitgevoerd. Dit ter voorbereiding van het opstellen van een omgevingsprogramma voor de uitvoering van de watertaken, waarvoor 27 juni 2023 een startnotitie door het college is vastgesteld. In 2024 is gewerkt aan de inhoudelijk uitwerking van het programma en de verwachting is dat het concept programma eind 2025 wordt vastgesteld. In de Omgevingsvisie Nijmegen Stad in Beweging 2020-2040 hebben de thema's groen, water, biodiversiteit, stadslandbouw en klimaatadaptatie integraal een plek gekregen. In 2024 is er gewerkt aan de actualisatie van de omgevingsvisie, waarin de groen-blauwe thema's uitgebreid aan bod komen.

Groene projecten en Operatie Steenbreek

In 2024 zijn er weer veel groene projecten uitgevoerd, zowel door de gemeente als door externe partijen zoals De Bastei, onder de paraplu van de campagne Operatie Steenbreek. We hebben verschillende groene bewonersinitiatieven tot uitvoering gebracht, zoals vergroening van het Dorpsplein in Lent en de autoluwe Castellastraat in Bottendaal. Ook is bijvoorbeeld het Dukaatplein in Nije Veld vergroend. Er zijn in 2024 maar liefst 75.770 stenen vervangen door groen. Hiervan lagen 70.371 stenen in de Openbare Ruimte en 5.399 stenen in 52 tuinen van particulieren. Andere sprekende projecten waren bijvoorbeeld de actie Pijpenkappuh van Lentekracht en Rainbeer waarmee 53 huishoudens regenpijpen hebben afgekoppeld, of de actie "Boompjes voor de Buurt" waarbij 422 bomen zijn uitgedeeld verspreid over Nijmegen-Noord, Nijmegen-West en Lindenholt. Ook werden er verschillende activiteiten georganiseerd in het kader van bewustwording, activatie en inspiratie. Zo gaven de steenbreek-tuinadviseurs in 2024 maar liefst 31 tuinworkshops aan particulieren. En kwamen er 52 deelnemers naar een filmvertoning van Groenkijkers met nagesprek met de stadsecoloog, waarbij de vraag centraal stond met welke kleine handeling je een verschil kunt maken voor natuur in je eigen omgeving. Ook deden er 32 mensen mee aan een inspiratiewandeling 'Rewilding in Eigen Tuin' die werd georganiseerd in samenwerking met Urban Rewilding NYMA. En in samenwerking met Hortus leerden bewoners hoe je je tuin op duurzame wijze klaarmaakt voor de winter tijdens de rondleiding: Je tuin (niet) winterklaar maken. En tijdens de nationale actie 'Voer de Bij' van The Pollinators was De Bastei een voedselbank voor bijen en werden er 70 bijenvoedselpakketjes uitgedeeld.

Bomenplan

Met het Bomenplan Nijmegen heeft onze gemeente een nieuwe omgang met bomen geformuleerd. In 2021 is het Bomenplan Nijmegen opgesteld. Hierin hebben we de belangen en ambities aangegeven voor bomen in onze stad tot 2030. Op basis van de hoofdboomstructuur zetten we in op de jaarlijkse groei van ons bomenareaal met 1%. We gaan beter zorgen voor onze monumentale en waardevolle bomen in de stad door middel van groeiplaatsverbeteringen. Bomen krijgen een langer leven door de juiste boom op de juiste plek in combinatie met een goede plantplaats. Deze maatregelen zorgen niet alleen voor meer bomen, maar ook voor

meer gezonde en grotere bomen. Bomen helpen de stad *statige lanen* vorm te geven, *biodiversiteit* te ondersteunen, *cultuurhistorie* in stand te houden en *klimaatproblemen* te mitigeren. Hiervoor is een projectteam geformeerd en wordt de aanplant van extra bomen programmatisch aangepakt. Per jaar planten we 1000 nieuwe bomen in de stad aan. De nieuwe kapvergunningsregels zijn vastgelegd in de APV. In 2024 zijn de bomen aangeplant in de stadsdelen Centrum en Oost. We planten in het plantseizoen 1050 bomen aan. Daarmee voldoen we al aan de gestelde 1000 bomen in heel Nijmegen. Om ons bomenbestand verder te laten groeien en aan de afspraken uit het klimaatakkoord te voldoen, is de inzet het boomareaal netto 1% te laten toenemen (ten opzichte van 2021). Tot en met 2024 hebben we een groei van 6% gerealiseerd, waarmee we nog steeds ruim op koers liggen.

Vergroening en beheer

Eind 2023 is de nota beplantingen vastgesteld. In 2024 is een start gemaakt met de uitvoering daarvan. Daarnaast is het ecologisch beheer van onze stadsbosjes, groenstroken, en aanleg/beheer van diverse landschapselementen zoals takkenrillen en poelen gecontinueerd. Aanvullend zijn er op meerdere locaties broedstoven aangelegd t.b.v. het vliegend hert en werken we toe naar een inrichtings-/beheerplan voor de patrijs (doelsoort). Actieve groengroepen (o.a. Lindenholt, Limos, Hees, Bloemendal (IVN) en het Patersbos) hebben actief bijgedragen aan de vergroening (incl. beheer) van de stad. Enkele voorbeelden van participatie en vergroeningsprojecten zijn, Bloemendal, Dorpsplein Lent, winkelcentrum Hatert, Voorstadslaan, Bandoengstraat, Weijbroekweg en Edisonstraat.

Monitoring

We hebben in 2023 een vleermuismonitoring laten uitvoeren, dat ons waardevolle informatie verschaft over kraam- en (massa)winterverblijven van gebouwbewonende soorten zoals de laatvlieger, ruige- en gewone dwergvleermuis. Daarnaast is de vleerMUS (Bat014) monitoring gestart met vrijwilligers. In 2024 hebben we een start gemaakt met het monitoren van vegetatie, vleermuizen, insecten (incl. bijen, zweefvliegen en vlinders), vogels, en paddenstoelen. Dit naar aanleiding van het monitoringsplan dat in april 2024 is vastgesteld door het college. We monitoren diverse soortgroepen om goed onderbouwde uitspraken te kunnen maken over de biodiversiteit van Nijmegen i.r.t. ons beheer en beleid. Daarmee werken we toe naar een biodiversiteitsindicator wat een vast onderdeel wordt van het biodiversiteitsbeleid om effectiviteit van inspanningen continu te kunnen evalueren en bijsturen daar waar nodig. Ook werkt Natuurplaza aan een plan van aanpak voor het monitoren van diverse soortgroepen met inzet van vrijwilligers.

Communicatie

We verspreiden kennis en bewustwording over biodiversiteit en participeren samen met inwoners, groengroepen, vrijwilligers, ondernemers, onderwijsinstellingen en kennisinstituten. De stadsecoloog heeft ook in 2024 veel extra aandacht gegeven aan de biodiversiteit in de stad samen met de betrokken partijen. Zo hebben we samen met IVN de Groenkaarten op de website IntoNijmegen verbeterd en is het project NYMA-Urban Rewilding opgestart. Daarnaast zijn er diverse projecten geïnitieerd met bewoners en bedrijven. Ook in 2024 zijn we via diverse wegen meer gaan communiceren over biodiversiteit. Hierbij valt te denken aan communicatiecampagne 'groen bezig', totstandkoming van 3 animatievideo's i.r.t. bomen, natuurinclusief bouwen en maaibeheer, fysieke uitingen, en diverse presentaties en media-uitingen. Ook bevorderen we de zichtbaarheid/bewustwording van de stadsnatuur, o.a. middels het project 'symbioCity 2100: stad als natuurgebied' (i.s.m. LUX), participatieproject met Lentekracht, een veelvoud aan excursies, 'self-guided' stadsnatuurtour, bosspeurtocht voor kinderen, en plaatsing van livestream camera's.

Om de samenwerking tussen Nijmeegse groenpartijen te versterken is er in het najaar van 2024 een start gemaakt met het vormen van een groen netwerk. Hieruit is een kerngroep ontstaan waar meerdere Nijmeegse groenpartijen aan deelnemen, waaronder Radboud Universiteit/UMC, Hortus Nijmegen, IVN Nijmegen, DAR, KNNV Nijmegen en de Bastei. De kerngroep komt eens in de zes weken bijeen om gezamenlijk één of meerdere projecten/speerpunten op te pakken. Eén van deze taken is het opzetten van een digitaal platform waarin alle

Nijmeegse groenpartijen in worden vertegenwoordigd en inwoners terecht kunnen voor nadere informatie m.b.t. groen en klimaat adaptieve gerelateerde onderwerpen.

Stadslandbouw en voedselnetwerken

Afgelopen jaar zijn weer vele stadslandbouwinitiatieven verder versterkt. Het gaat hier zowel om kleinschalige landbouwinitiatieven in en rondom de stad (bijvoorbeeld Boerderij Eetmeerbosch en Gelukkig Groentes), als sociale voedselinitiatieven in de stad (bijvoorbeeld Van Tuin tot Bord en de VoedselHub).

Eind 2022 is een Stadslandbouw loket opgezet, met als voornaamste doel voedsleeducatie (o.a. gezond voedsel, lokaal voedsel, etc). Dat loopt erg goed, (vrijwel) het gehele netwerk aan stadsboeren en sociale voedselinitiatieven is hierbij aangesloten. Het loket is in 2024 geprofessionaliseerd, het heeft een nieuwe naam (De Streek op Tafel) en een rechtsstatus omdat er een stichting is opgericht. De coördinator rapporteert nu aan zowel de gemeente Nijmegen als het bestuur van de stichting. Er staat inmiddels dus een stevige organisatie die bijeenkomsten organiseert, kennis verspreidt en de lokale boeren en andere voedselinitiatieven aan elkaar, maar ook aan partners buiten Nijmegen linkt. De Streek op Tafel was in 2024 nog financieel afhankelijk van de gemeente Nijmegen, maar er wordt gewerkt aan een sponsorprogramma om de eigen boekhouding rond te krijgen.

In 2024 is een nieuw stadslandbouw initiatief gestart in Lindenholt. Niet in de vorm van een onderneming, wat vaker voorkomt, maar in de vorm van een groep vrijwilligers die bezig is zich te verenigen in een stichting. Zij hebben in het afgelopen jaar een hoge opbrengst van groenten en fruit gehad, waarvan het grootste deel naar de Voedselbank is gegaan.

Ten slotte is in 2024 gewerkt aan de professionalisering van het ondersteunen van onze stadsboeren. Daarvoor is een subsidieregeling opgezet. Deze is geldig in 2025 en 2026.

Water projecten

Voor het opstellen van het Water en Riolerings Programma (WRP) is er een stakeholdersanalyse en participatieplan opgesteld conform de Omgevingswet. Er is gestart met een reeks werksessies op ambtelijk niveau met zowel interne als externe deelnemers om inhoud te geven aan het WRP. In het WRP geven we aan hoe we de komende jaren invulling geven aan een duurzame en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke watertaken (opvolger Gemeentelijke rioleringsplan). In de Waalsprong zijn veel nieuwe rioolvoorzieningen aangelegd. Het riool in de Daltonstraat, Weurtseweg (Infiltratieriool), Kanaalstraat is vernieuwd. In de Jeruzalembuurt is het riool omgebouwd naar een duurzaam gescheiden stelsel. Wij hebben circa 20 km aan rioolleidingen geïnspecteerd, gereinigd en beoordeeld. Ongeveer 2 km is gerepareerd door te re-linen, dat wil zeggen dat de rioolbuis vanbinnen versterkt wordt, zonder deze op te graven. Daarnaast is een contract aanbesteed om in 2025 1,2 km te re-linen. Een verkenning heeft plaatsgevonden om via artificial intelligence (AI) onze riolen te beoordelen. Daarnaast is ook onderzocht hoe innovatieve technieken (bijvoorbeeld werken met drones) ondersteuning kan bieden in het beheer van onze grotere riolen. Voor de drie verschillende NBW-locaties (Nationaal Bestuursakkoord Water) zijn verschillende maatregelen uitgevoerd. De opgave voor Winkelsteeg is overgedragen aan de “Ontwikkeling Winkelsteeg”. Tijdens de ontwerpfasen zijn hier gericht maatregelen opgenomen, zoals een piekberging in Kanaalknoop-Noord, optimalisatie van de watergang Serenadestraat en een verbinding van het watersysteem onder de Nieuwe Dukenburgseweg. Tot slot is de duiker tussen de Winkelsteegse vijver en de primaire watergang vergroot en gestuwd.

Voor de NBW opgave Energieweg is een ontwerp gemaakt voor een stuwconstructie in het Westerpark (De Biezen). Voor de NBW opgave Westkanaaldijk wordt 0,15 ha waterberging gerealiseerd bij de ontwikkeling Kinderdorp Neerbosch.

Vanwege meldingen van grondwateroverlast in Nijmegen-West is in 2024 onderzoek uitgevoerd door RHDHV onder begeleiding van een klankbordgroep van bewoners. Uitkomsten zijn in januari 2025 gedeeld met de bewoners in een bewonersavond. Gesprek hierover met het waterschap, Rijkswaterstaat, provincie en Vitens is in 2024 gestart.

Klimaatadaptatie

Op 31 oktober 2023 is de Klimaataadaptatiestrategie “Samen voorbereid op het weer van de toekomst” door het college vastgesteld. De strategie is opgesteld aan de hand van gesprekken met stakeholders, een onderzoek onder inwoners (stadspanel) en de landelijke maatlat klimaatadaptief bouwen. In de strategie staan de doelstellingen geformuleerd voor wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgbeperkingen van overstromingen. Ook omschrijft de strategie de maatregelen om deze doelstellingen te bereiken. We hebben tien prioritaire gebieden aangewezen voor wateroverlast en hitte in de meer versteende wijken. Deze willen we vóór 2035 hebben aangepakt. Dit doen we door zoveel mogelijk werk met werk te maken. Op sommige plekken is de urgentie echter zo hoog dat we niet kunnen wachten op een meekoppelkans. Hier is een extra inspanning nodig. In 2024 heeft adviesbureau Tauw de opgave voor de prioritaire gebieden verder in beeld gebracht, waarmee een de motie ‘Stevig Inzetten voor een klimaatbestendig Nijmegen’ is beantwoord. Daarbij is tevens meer inzicht ontstaan wat de benodigde maatregelen en de bijbehorende financiële consequenties zijn.

In 2024 is er een verdere start gemaakt met investeringen in de openbare ruimte, uit het investeringskrediet van 5,9 miljoen voor de jaren 2022-2026. Er is financieel bijgedragen aan bewonersinitiatieven zoals de Groene Corridor, Prof de langen wendelstraat, Castellaplein, en aan de Vernieuwingsgolf (Voorbereiding Kannunikenbuurt en Spoorbuurt), Bomenplan, Stationsdistrict en Winkelsteeg.

In 2024 is een werkgroep Woningcorporaties Portaal, Talis, SSHN en Woonwaarts met medewerkers van de gemeente actief geweest om samen klimaatmaatregelen uit te werken en acties uit te voeren in de wijken. Quick wins zijn gestart en prestatieafspraken zijn in voorbereiding.

Bedrijventerrein Novitech Campus heeft de landelijke status als ambassadeursterrein behaald, waarmee een budget van 1,5 miljoen voor de komende vier jaar beschikbaar is gekomen om te investeren in een gezond, biodivers en klimaatbestendig Werklandschap van de Toekomst. Met TPN-West is een samenwerking gestart en zijn quick wins voorbereid.

Regionaal

Op regionaal niveau werken we samen met de Groene Metropoolregio en in het samenwerkingsverband Rijk van Maas en Waal. Het Rijk van Maas en Waal faciliteert gemeenten bij het stimuleren van hun inwoners en bedrijven om hun eigen huis en tuin klimaatadaptief in te richten. Hiervoor is de website www.veranderjijmee.nl ontwikkeld, met maatregelen die inwoners zelf kunnen nemen en links naar de gemeentelijke subsidieregelingen.

Vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), hebben we met regiogemeenten een Regionaal Uitvoeringsprogramma, Samenwerkingsovereenkomst en jaarplan 2025 opgesteld en ter vaststelling vrijgegeven. Met de Werkregio en Groene Metropoolregio werken we aan de regionale projecten Blauwe Motor en Groene Mantel: er is een beslisdocument en intentieovereenkomst opgesteld, inclusief voorstel voor governance.

Paragraaf 2.2 Indicatoren

In 2023 hebben we de Klimaataadaptatiestrategie “Samen voorbereid op het weer van de toekomst” vastgesteld. Hierin zijn de doelen en doelstellingen voor een klimaatbestendige stad geformuleerd. Hiervoor is in 2024 gewerkt aan nieuwe indicatoren, passend bij de doelstellingen, en is gestart met het vertalen van deze indicatoren in een dashboard. De eerste indicatoren die gereed zijn het gebruik van de subsidieregeling ‘afkoppelen en groendaken’. Op de volgende pagina zijn de uitkomsten te zien. In 2025 wordt verder gewerkt aan het uitbreiden van dit dashboard. Denk hierbij aan afstand tot koelte, schaduwpercentage en aantal bomen gepland per wijk.

Dashboard Afkoppelen Regenpijpen

Hieronder zijn twee overzichten uit het Dashboard Klimaatadaptatie weergegeven. In het eerste figuur is links de aantallen aanvragen voor subsidie afkoppelen regenpijpen (per jaar) gepresenteerd. De donkere groene balk geeft aan welk deel ook is toegekend. Daaronder is te zien hoeveel m² verhard dakoppervlak hiermee is afgekoppeld van het riool. In het tweede figuur is de verdeling over de stad weergegeven.

Te zien is dat in 2024 er een afname is geweest in het aantal aanvragen en daarmee ook het gerealiseerde afgekoppeld verhard oppervlak. Een eenduidige verklaring hiervoor is niet bekend, ook de actie pijpenkappuh, welke niet in dit overzicht is meegenomen, had moeite bewoners te vinden die mee wilden doen met deze actie. Tevens komt uit dit overzicht naar voren dat relatief veel aanvragen worden gedaan in de wijk Hazenkamp. In de stadsdelen dukenburg en Lindenholt zijn juist relatief weinig aanvragen gedaan, dat is te verklaren doordat bij de bouw van deze wijken de regenpijpen al niet zijn aangesloten op het vuilwaterriool, maar op de watergangen.

Definitie: Aantal m2 daken waarvan de regenpijp is afgekoppeld

Streven: Zoveel mogelijk regenpijpen die nog aangesloten zijn op het vuilwater riool

Draagt bij aan: hogere grondwaterstand, minder wateroverlast op straat, minder waterzuiveringskosten

Toelichting: Het afkoppelen van regenpijpen is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2017-2023 en de Klimaatadaptatiestrategie die is opgesteld in 2023

Dashboard afkoppelen regenpijpen

Bijgewerkt tot: 19/02/2025

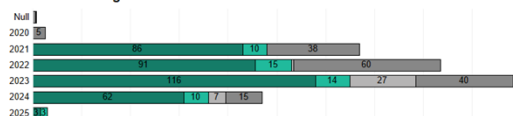
Totaal aantal aanvragen over jaren heen

604

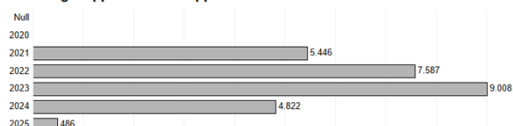
Totaal m2 over jaren heen

27.349

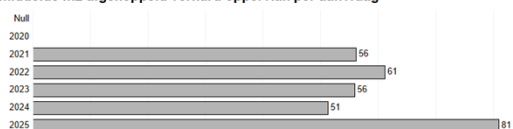
Totaal aantal aanvragen

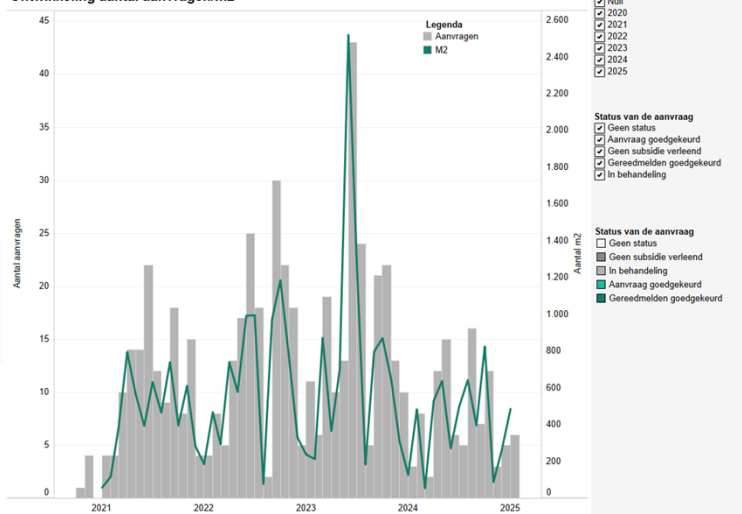
Totaal m2 afgekoppeld verhard oppervlak

Gemiddelde m2 afgekoppeld verhard oppervlak per aanvraag

Ontwikkeling aantal aanvragen/m2

Dashboard afkoppelen regenpijpen

Bijgewerkt tot: 19/02/2025

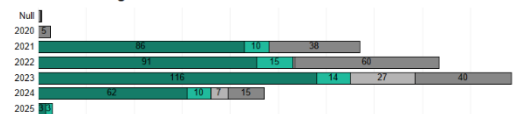
Totaal aantal aanvragen over jaren heen

604

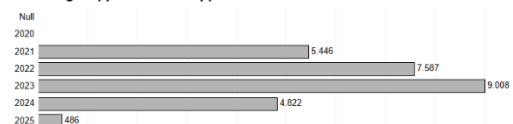
Totaal m2 over jaren heen

27.349

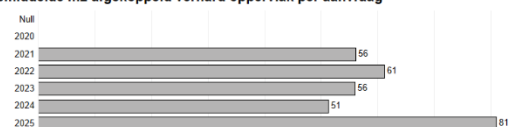
Totaal aantal aanvragen

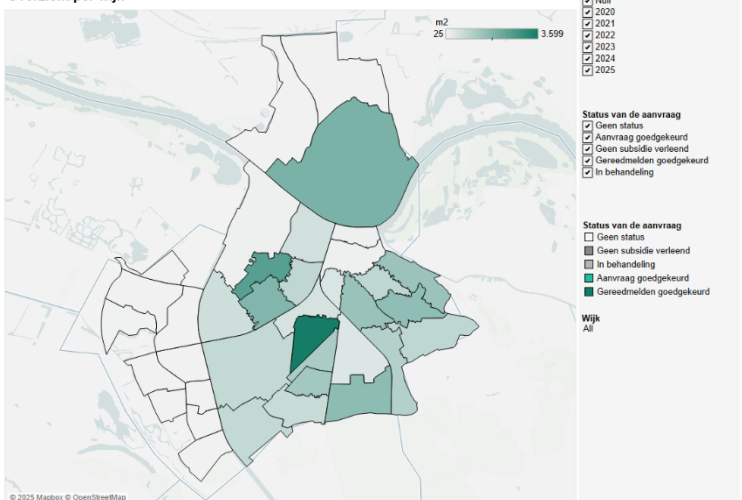
Totaal m2 afgekoppeld verhard oppervlak

Gemiddelde m2 afgekoppeld verhard oppervlak per aanvraag

Overzicht per wijk

Dashboard Groendaken

Hieronder zijn twee overzichten uit het Dashboard Klimaatadaptatie weergegeven. In het eerste figuur is links de aantallen aanvragen voor subsidie groendaken (per jaar) gepresenteerd. De donkere groene balk geeft aan welk deel ook is toegekend. Daaronder is te zien hoeveel m2 verhard dakoppervlak groen is ingericht. In het tweede figuur is de verdeling over de stad weergegeven.

In 2024 zijn er wat minder aanvragen binnengekomen dan in 2023, dat komt doordat de subsidiepot relatief snel leeg was. Er is wel een vergelijkbaar hoeveelheid m2 groene daken gerealiseerd.

Er zijn de afgelopen jaren relatief veel aanvragen in de wijk Nijmegen Noord. Dat is mede te verklaren doordat bij veel nieuwbouw projecten groendaken zijn aangelegd en hiervoor subsidie is aangevraagd.

Definitie: Aantal m2 verhard dakoppervlak dat groen is ingericht

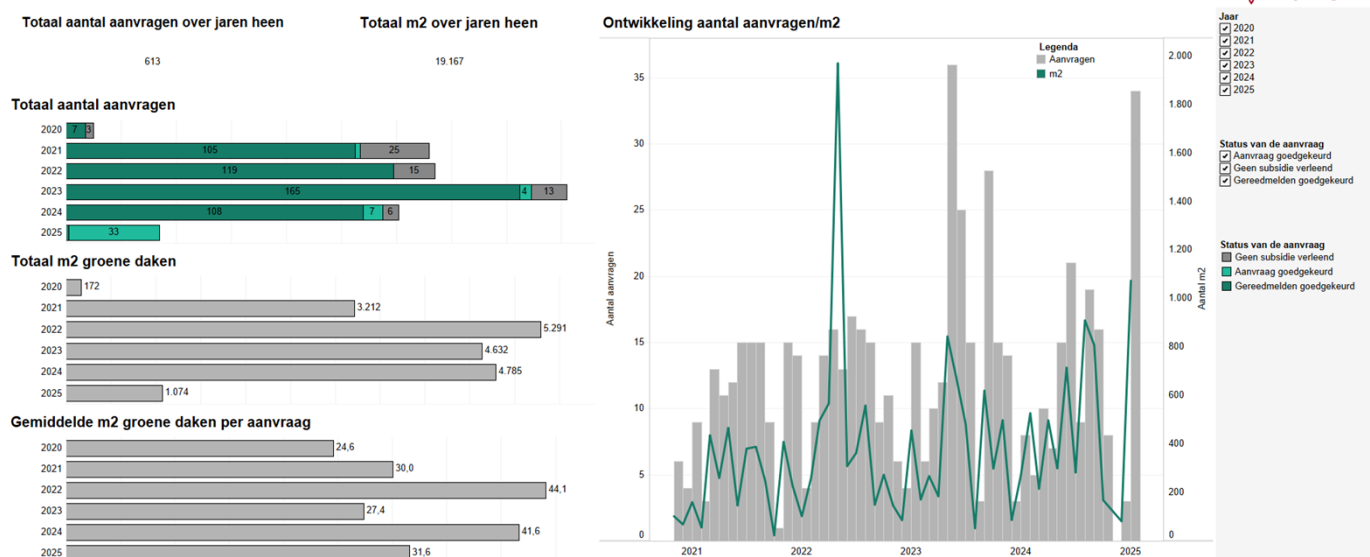
Streven: In principe alle horizontale daken

Draagt bij aan: Biodiversiteit, bestrijding hittestress, opvang regenwater/minder wateroverlast

Toelichting: Het realiseren van groene daken is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2017-2023 en de klimaatadaptatiestrategie die is opgesteld in 2023

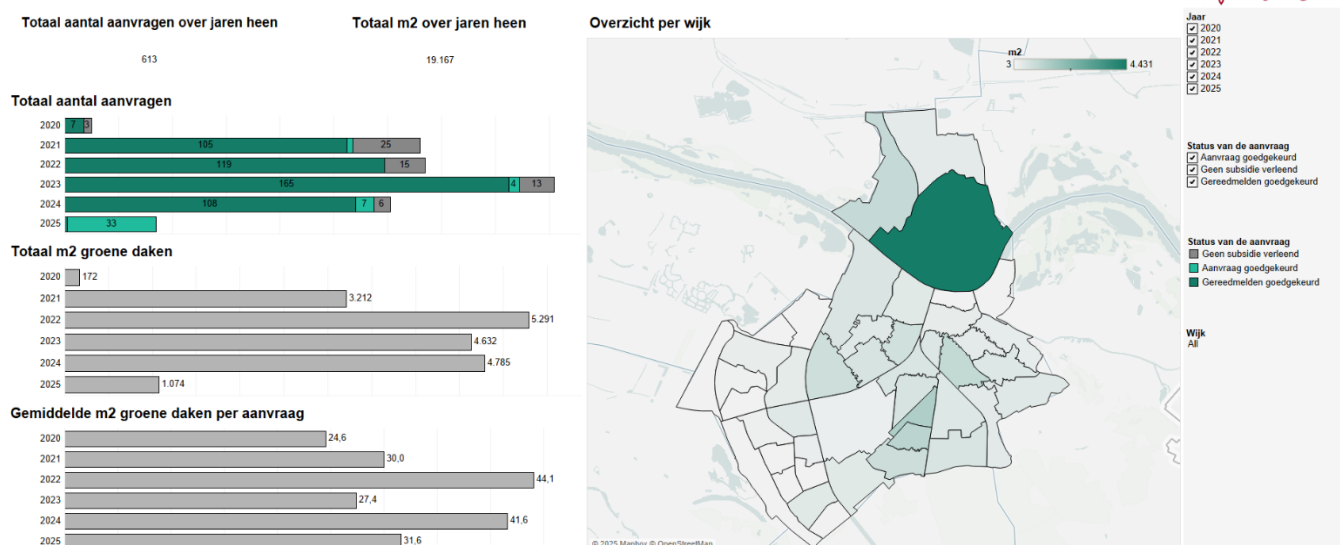
Dashboard groen op daken

Bijgewerkt tot: 19/02/2025

Dashboard groen op daken

Bijgewerkt tot: 19/02/2025

Hoofdstuk 3: Bedrijven en circulaire economie

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsvoorstellen:

- VTH Opdracht ODRN 2024 (12 december 2023)
- Bestendigen huidige geurbeleid onder de omgevingswet (6 februari 2024)
- Uitvoeringsagenda Industrie en Omwonenden TPN-West (10 december 2024)

Paragraaf 3.1 Bedrijven

Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) voert de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) uit bij bedrijven. In de VTH-opdracht ODRN 2024 is vastgelegd welke werkzaamheden ODRN in 2024 uitvoert. De belangrijkste aandachtspunten voor 2024 zijn:

- Verminderen van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)
- Verminderen van CO₂-uitstoot (energiebesparing)
- Verbeterd inzicht in milieubelastende activiteiten

Deze paragraaf rapporteert over de uitgevoerde werkzaamheden door ODRN en de aanvullende milieutaken die de gemeente Nijmegen zelf heeft uitgevoerd.

Invloed van de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 had impact op de uitvoering van VTH-milieutaken. De wetswijziging bracht aanzienlijke veranderingen met zich mee, wat voor de betrokken medewerkers een uitdaging was. Ondanks deze overgang zijn de werkzaamheden onverminderd doorgegaan. De implementatie is succesvol verlopen, zonder nadelige gevolgen voor de uitvoeringskwaliteit of klanttevredenheid.

Voor een korte beschrijving van een aantal begrippen die gebruikt worden in deze paragraaf wordt verwezen naar het [begrippenkader](#) onderaan deze paragraaf.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven

In 2024 is de gemeente Nijmegen bevoegd gezag voor 3.837 locaties (voornamelijk bedrijven) waar milieubelastende activiteiten plaatsvinden. Van deze locaties hebben 36 een vergunningplicht. Het toezicht en de handhaving van milieuregels dragen bij aan een veilige en gezonde leefomgeving. Naast handhaving worden bedrijven voorgelicht en gestimuleerd om duurzamer te werken.

Effecten van de Omgevingswet en verschuiving in vergunningplicht

Sinds de invoering van de Omgevingswet is het begrip 'inrichting' juridisch vervallen. In de praktijk wordt deze term echter nog gebruikt vanwege de herkenbaarheid. De nieuwe juridische term is 'milieubelastende activiteit' (mba).

Door de wetswijziging is de vergunningplicht voor bepaalde bedrijven veranderd. Dit heeft geleid tot een afname van het aantal vergunningplichtige bedrijven. Bijvoorbeeld, locaties zoals het Goffertstadion en onbemande tankstations vallen hier niet langer onder, terwijl andere bedrijven, zoals autodemontagebedrijven en schrootopslag, nu wél een vergunning nodig hebben.

Overzicht van uitgevoerde activiteiten

Tabel 3.1 toont het aantal bedrijven in Nijmegen dat onder de Wet milieubeheer valt en de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving door ODRN in 2024 en voorgaande jaren. De tabel bevat geen controles die specifiek gericht zijn op energie en ondermijning.

Tabel 3.1. Overzicht aantallen vergunningen, controles en handhavingsacties

Aantal inrichtingen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vergunningplichtig	54	59	50	51	50	50	37	36
Meldingplichtig	1817	1850	1831	1980	2008	2038	2041	2062
Niet meldingplichtige	1592	1560	1533	1372	1570	1607	1615	1739
Totaal	3463	3469	3414	3403	3628	3695	3693	3837

Vergunningverlening	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verleende vergunningen	4	4	4	8	5	4	6	8
Meldingen zonder milieugevolgen	5	3	6	3	3	8	16	-
Meldingen	126	133	130	146	119	130	132	128
Gedooogbesluiten	0	0	0	0	2	0	0	0
Maatwerkvoorschriften	7	12	23	7	14	8	13	6
Beroepsprocedures	0	1	0	0	1	2	0	0

Controles en handhavingsacties	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Integrale controles	356	337	316	377	282	283	376*	391*
Hercontroles	225	170	179	320	304	357	237**	231**
Voornemens	116	69	77	86	114	103	111	80
Dwangsomopleggingen	40	16	19	24	25	45	30	35
Bestuursdwang opleggingen	0	1	1	3	0	0	0	0
Verbeuring dwangsommen	4	5	8	17	4	11	11	12
Effectueren bestuursdwang	0	0	0	0	0	0	0	0

* Dit heeft alleen betrekking op 303 milieucontroles, 4 vuurwerkcontroles en 84 HAT controles. Daarnaast zijn 25 energiecontroles uitgevoerd.

** Het zaaktype hercontrole wordt ook gebruikt bij de controles in handhavingszaken en n.a.v. energiecontroles.

Vergunningverlening milieu

In 2023 is het vergunningenbestand milieu, waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, doorgelicht. Bedrijven met een vergunning ouder dan zeven jaar zijn beoordeeld op actualiteit. Uit deze toetsing bleek dat de meeste vergunningen nog actueel zijn. Voor één bedrijf wordt de vergunning geactualiseerd en bij twee bedrijven wordt nog onderzocht of actualisatie nodig is. Afhankelijk van het risicoprofiel wordt een bedrijf elke zeven of tien jaar opnieuw beoordeeld.

In 2024 is het bestand opnieuw geanalyseerd, ditmaal met de focus op de doorwerking van de Omgevingswet. Door deze wet worden bedrijven niet langer als 'inrichting' beschouwd, maar als een verzameling milieubelastende activiteiten (mba's). Deze activiteiten zijn soms opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en/of het Omgevingsplan (Bruidsschat). Daarnaast heeft de Omgevingswet gevolgen voor de vergunningplicht, wat de veranderde aantallen in tabel 3.1 verklaart. Op basis van dit onderzoek is bij vijf bedrijven aangegeven dat hun vergunningensituatie nader onderzocht moet worden.

Toezicht en handhaving milieu

De ODRN past de Nijmeegse systematiek van 'slimmer controleren' toe, waarbij de grootste milieurisico's de meeste aandacht krijgen. Het doel is om het naleefgedrag van bedrijven te controleren en waar mogelijk te verbeteren, zodat milieurisico's en milieubelasting worden beheerst en waar mogelijk verminderd. Bij het plannen van milieucontroles wordt rekening gehouden met de risico's van activiteiten, de omvang van deze activiteiten en

het (verwachte) naleefgedrag. Daarnaast vinden controles plaats op basis van signalen van ODRN-medewerkers, de gemeente of ketenpartners zoals het waterschap en de veiligheidsregio.

Kwaliteitsborging

Kwaliteitscriteria maken inzichtelijk welke kwaliteit burgers, bedrijven, instellingen en overheden mogen verwachten bij de uitvoering van VTH-taken. Deze criteria zijn opgesteld door een brede groep praktijkdeskundigen uit gemeenten, provincies en het Rijk en vastgelegd in de verordening Uitvoering en Handhaving Omgevingsrecht Nijmegen 2022. De ODRN voldoet aan deze kwaliteitscriteria en hanteert een kwaliteitssysteem om de naleving hiervan te waarborgen.

Project inventarisatie onbekende Milieu Belastende Activiteiten (mba's)

Eén van de aandachtspunten voor 2024 was het in beeld brengen van onbekende mba's. Sommige bedrijven melden hun activiteiten niet, waardoor ze lange tijd buiten het toezicht blijven. Dit kan leiden tot milieuproblemen en ongewenste situaties. Om dit te voorkomen, is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd op de bedrijventerreinen Winkelsteeg en TPN-West.

Onderzochte bedrijven

Bij aanvang van het project stonden er 651 bedrijven geregistreerd. Van deze bedrijven zijn:

- 11 bedrijven buiten beschouwing gelaten vanwege provinciaal bevoegd gezag.
- 94 bedrijven niet meegenomen, omdat ze recent al zijn geïnventariseerd in het kader van ondermijning.
- 546 bedrijven verder onderzocht.

Nieuwe Bedrijven

Tijdens de inventarisatie zijn 59 nieuwe bedrijven geïdentificeerd:

- 34 bedrijven hebben geen meldings- of vergunningsplicht op basis van hun activiteiten. Deze bedrijven zijn administratief verwerkt.
- 25 bedrijven hadden wél meldingsplichtige activiteiten maar waren niet geregistreerd. Zij zijn of worden aangeschreven en moeten alsnog een melding indienen of hun activiteiten beëindigen.

De nieuw aangetroffen bedrijven vallen voornamelijk binnen de volgende sectoren:

- 10 garagebedrijven (o.a. autoschadeherstel, autowasstraten en carrosseriebouw).
- 7 opslag- en transportbedrijven (o.a. opslagbedrijven, groothandel en containerterminals).
- 4 metaalbewerkingsbedrijven (o.a. basismetaal).

Controle van bestaande Bedrijven

Ook bestaande bedrijven zijn gecontroleerd op wijzigingen in hun milieubelastende activiteiten (MBA's). Dit leverde de volgende resultaten op:

- 99 bedrijven kregen aangepaste of toegevoegde gegevens.
- 5 bedrijven bleken in werking zonder melding en worden daarop aangesproken.
- Bij de overige bedrijven ging het vooral om administratieve wijzigingen of bleek dat het bedrijf niet langer actief was.

Vervolgacties

Op basis van de inventarisatie is bij 22 bedrijven (14 nieuwe en 8 bestaande) vastgesteld dat een milieucontrole op korte termijn noodzakelijk is. Dit betreft vooral bedrijven in de autobranche, waar extra toezicht nodig is vanwege een verhoogd milieurisico of een rommelige bedrijfsvoering.

Resultaat

Deze inventarisatie heeft geleid tot een actueel en volledig overzicht van alle relevante milieubelastende activiteiten op Winkelsteeg en TPN-West. Hierdoor wordt het risico dat bedrijven zich onttrekken aan milieutoezicht verkleind en kan handhaving effectiever worden ingezet.

Bedrijventerrein TPN-West

Bedrijventerrein TPN-West is een groot binnenstedelijk bedrijventerrein met circa 450 bedrijven. Op sommige delen van het terrein is bedrijvigheid in de zwaarste milieucategorie toegestaan. Omwonenden ervaren regelmatig overlast en maken zich zorgen over hun gezondheid door industriële activiteiten. Dit vraagt om extra aandacht en inzet. In samenwerking met de gemeente Beuningen, provincie Gelderland, ODRN en ODRA wordt hieraan gewerkt. Hieronder een overzicht van de belangrijkste acties in 2024.

Uitvoeringsagenda Industrie en Omwonenden TPN-West

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) heeft onderzocht hoe burgers in Nederland worden beschermd tegen langdurige industriële uitstoot. Uit het onderzoek blijkt dat de bescherming tekortschiet. In reactie hierop is, samen met gemeente Beuningen, provincie Gelderland, ODRN en ODRA, een *Uitvoeringsagenda Industrie en Omwonenden TPN-West* opgesteld. Hierin zijn maatregelen vastgelegd om de gezondheid van omwonenden beter te beschermen. De agenda werd in december 2024 door het college vastgesteld en bevat drie hoofdlijnen:

1. Beter zicht op industriële emissies in TPN-West
2. Gezondheid een concrete plek geven in het VTH-proces
3. Verbetering van de samenwerking met bedrijven en omwonenden

De uitvoering is in 2024 gestart en wordt in 2025 voortgezet.

Overleg met bedrijven en omwonenden

Bij de VTH-werkzaamheden die we bij bedrijven op TPN-West uitvoeren, betrekken we regelmatig ook (vertegenwoordigers van) bedrijven en omwonenden. Zo zijn bedrijven en omwonenden in september 2024 uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan de uitvoeringsagenda Industrie en Omwonenden TPN-West. Verder hebben we in 2024 in overleg met wijkvertegenwoordigers het ‘zevenwijkenoverleg West en Weurt’ omgevormd in een overleg over luchtkwaliteit en gezondheid. Dit overleg is in 2024 twee keer bij elkaar geweest. In dit overleg komt ook de uitstoot door de industrie aan bod. Daarnaast heeft de ODRN in 2024 drie keer een wijkoverleg georganiseerd. In dit overleg wordt informatie gedeeld en kunnen omwonenden vragen stellen over actuele vergunningprocedures of handhavingszaken. Steeds vaker is het bedrijf hier ook bij aanwezig om een toelichting te geven en vragen te beantwoorden. In 2024 zijn er ook gesprekken gevoerd met Bedrijvenvereniging TPN-West om de mogelijkheden van een convenant te bespreken. Helaas was de conclusie dat er momenteel onvoldoende perspectief is om te komen tot een convenant waarin alle partijen zich kunnen vinden. Verderop in deze paragraaf wordt het project ‘gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht’ toegelicht. Ook bij dit project werken we samen met bedrijven en omwonenden.

Activiteiten op bedrijfsniveau om de uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen

Ook in 2024 is bij een aantal bedrijven op TPN-West actief ingezet op het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen. Zo zijn (in opdracht van de provincie) met de Nijmeegsche IJzergieterij afspraken gemaakt voor investeringen om te komen tot vermindering van de uitstoot van PAK's zodat op 1 januari 2026 aan de normen kan worden voldaan. Een ander bedrijf, waarbij sprake is van uitstoot van het zeer schadelijke benzo[a]pyreen heeft maatregelen moeten onderzoeken hoe deze uitstoot te verlagen. Gesprekken hierover lopen nog. Bij de afvalenergiecentrale ARN loopt een procedure om tot een algehele herziening van de vergunningen te komen (revisie). Hierbij wordt gekeken op welke manier schadelijke uitstoot kan worden verminderd. In de loop van 2025 wordt een ontwerp besluit gepubliceerd. Daarnaast wordt binnen het project ‘gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht’ samen met bedrijven nagegaan welke mogelijkheden er verder nog zijn om

schadelijke emissies te verlagen en is een inventarisatie uitgevoerd naar het gebruik van zeer zorgwekkend stoffen (ZZS) door bedrijven op TPN-West (zie verderop in deze paragraaf).

Metingen Luchtkwaliteit Nijmegen West

Sinds 1 januari 2022 wordt de luchtkwaliteit in Nijmegen-West structureel gemeten. De website over luchtkwaliteit is aangepast in overleg met wijkvertegenwoordigers om inwoners beter te informeren. De metingen tonen een gestage afname van stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀). De norm voor roetreductie (-40% sinds 2015) is behaald. De meetresultaten zijn te vinden via de website [luchtkwaliteit Nijmegen West en Weurt](#). Een uitgebreide bespreking van de resultaten tot nu toe is te vinden in hoofdstuk 3 van de “Jaarrapportage luchtkwaliteit gemeente Nijmegen 2024” (oktober 2024) te vinden op <https://nijmegen.bestuurlijkeinformatie.nl/>

Geuronderzoek industrieterrein Nijmegen-West en Weurt

Vanwege toenemende geurklachten werd in 2022-2023 een geuronderzoek uitgevoerd door bureau Olfasense. Dit onderzoek brengt de geurbronnen en geursituatie in kaart en vormt de basis voor toekomstig geurbeleid. Momenteel wordt gewacht op landelijke harmonisatie van geurregels voordat een nieuw beleid wordt vastgesteld.

Project ‘gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht’

Dit project, gestart in 2023, richt zich op het integreren van de best haalbare technieken in vergunningverlening en handhaving. In 2024 is onderzocht hoe emissies van fijnstof en stikstofoxiden bij acht bedrijven kunnen worden verminderd. Twee bedrijven nemen deel aan een vervolgtraject en gaan hierover in gesprek met omwonenden. Daarnaast wordt de omgevingsdialoog voor TPN-West uit 2016 herzien om deze beter aan te laten sluiten bij actuele ontwikkelingen. Het project wordt begeleid door een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van bedrijven en omwonenden. De klankbordgroep is in 2024 twee maal bij elkaar geweest. In deze bijeenkomsten is enerzijds aan kennisdeling gedaan, maar zijn ook gesprekken gevoerd om (meer) begrip te krijgen voor elkaars positie en zorgen.

Project inventarisatie Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Eén van de aandachtspunten voor 2024 was het verminderen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Een specifiek onderdeel hiervan is de inventarisatie van ZZS op bedrijventerrein TPN-West.

Selectie van bedrijven

Voor deze inventarisatie zijn bedrijven geselecteerd waar het gebruik van ZZS het meest waarschijnlijk is. Dit is gedaan op basis van:

- Het bestaande bedrijvenbestand en lokale kennis van de ODRN.
- Actuele gegevens uit de Kamer van Koophandel.
- De risicomodule van adviesbureau Deconcern, gespecialiseerd in ZZS.

Resultaten van de inventarisatie

In totaal zijn 102 bedrijven benaderd om informatie over hun gebruik van ZZS aan te leveren. Dit leverde de volgende inzichten op:

- Aangeleverde gegevens:
  - 2.566 producten en 10.972 stoffen zijn gerapporteerd.
  - Hiervan bevat 17% van de producten en 9% van de stoffen ZZS.
- Kennis bij bedrijven over ZZS:
  - 25% van de bedrijven geeft aan ZZS te gebruiken.
  - 53% zegt geen ZZS te gebruiken.
  - 22% weet het niet.
  - Dit wijkt af van de ontvangen gegevens: bij 68% van de bedrijven zijn daadwerkelijk ZZS aangetroffen.
- Opslag en gebruik van ZZS:

- De ZZS zijn verspreid over honderden verschillende stoffen en producten.
- De exacte stoffen en producten zijn per bedrijf vastgelegd en teruggekoppeld.
- De inventarisatie heeft ook informatie opgeleverd over emissiebronnen en beheersmaatregelen, wat helpt bij het bepalen van prioritaire milieucontroles.

Bedrijfstakingen met de meeste ZZS

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedrijfstakingen waar de meeste ZZS zijn aangetroffen:

Categorie	Aantal	Voorbeelden van branches
Garagebedrijven	15	- Bandenservicebedrijven (4)
		- Carrosserieherstel (2)
		- Handel in en reparatie van auto's (4)
		- Gespecialiseerde autoreparatie en sleepdiensten (3)
		- Reparatie van auto-onderdelen (2)
Productiebedrijven	11	- Farmaceutische productie (2)
		- Fietsen- en invalidenwagenfabricage (1)
		- Productie van golfkarton (1)
		- Hijs-, hef- en transportmiddelenproductie (1)
		- Kunststofproductie (1)
		- Basischemicaliënproductie (1)
		- Elektronische kabelproductie (1)
		- Kunststof platen/folie/buizen productie (1)
		- Diervoederproductie (1)
		- Zetmeelproductie (1)
Farmaceutische bedrijven	5	- Biotechnologisch onderzoek (3)
		- Groothandel in farmaceutische producten (1)
		- Onderzoek naar gezondheid en voeding (1)

Conclusie

Uit de inventarisatie blijkt dat de kennis over ZZS bij bedrijven beperkt is. Veel bedrijven hebben er wel van gehoord, maar weten niet in welke producten ZZS voorkomen of hoe dit te beoordelen. De inventarisatie heeft een groot aantal ZZS in kaart gebracht. Hierdoor is er nu een beter inzicht in welke ZZS binnen bedrijven aanwezig zijn en kunnen vrijkomen. Dit maakt het mogelijk om gerichte vervolgstappen te nemen om het gebruik en de emissie van ZZS te verminderen.

Sommige bedrijven werkten niet volledig mee, waardoor nog niet alle gegevens compleet zijn. Deze bedrijven worden met prioriteit gecontroleerd door een milieutoezichthouder.

Sloop Asfaltcentrale Nijmegen (APN)

Omwonenden maakten zich zorgen om de gezondheid en ook werd er geklaagd over stank. De gemeente heeft eind 2023 APN aangekocht, waarmee na 50 jaar de APN haar deuren sloot. In 2024 is het bedrijf ontmanteld. De ODRN heeft er op toegezien dat dit conform de daarvoor geldende regels en afspraken is verlopen. De sloop is eind 2024 afgerond.

Besluit risico's zware ongevallen (voorheen BRZO nu Seveso) en bedrijven met een extern veiligheidsrisico

Nijmegen kende in 2024 twee bedrijven die vallen onder Seveso (zie tabel 3.2). Voor deze bedrijven is de provincie Gelderland het bevoegde gezag. Daarnaast zijn er in Nijmegen een aantal bedrijven waarbij aspecten van externe veiligheid aanwezig zijn. Deze zijn opgenomen in tabel 3.2 en zijn ook te vinden op <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>. De gemeente Nijmegen stelt risiconormen op en controleert deze normen.

Tabel 3.2: Aantal risicobedrijven in Nijmegen

Soort risicobedrijf	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BRZO-bedrijven	3	3	3	2	2	2	2	2
Bedrijven met grote ammoniak koelinstallaties	1	2	2	2	2	2	0	0
LPG-tankstations	9	7	7	7	8	8	7	6
Verkooppunten consumentenvuurwerk	11	11	11	9	9	9	8	5
Overige bedrijven met extern risico	4	28	28	27	27	27	27	27
Totaal	29	51	51	47	48	48	44	40

ODRN voert namens de provincie haar inspectierondes bij de in Nijmegen gevestigde Seveso-bedrijven uit. Bij deze inspecties is vooral gekeken naar de manier waarop er om wordt gegaan met risico's en veiligheidsmaatregelen; of de juiste maatregelen zijn genomen, of de voorzieningen aanwezig zijn en of ze de maatregelen nemen die ze moeten nemen.

Milieuklachten

Bedrijfsactiviteiten of gedragingen van bedrijven kunnen aanleiding geven tot klachten. Klachten worden geregistreerd in het milieuklachtenregistratiesysteem. Het registratiesysteem is via internet ook toegankelijk voor burgers (<https://www.milieuklachtgelderland.nl/>).

In 2024 zijn er in totaal 818 milieuklachten afgehandeld. In vergelijking met het voorgaande jaar is dit een afname.

In principe worden klachten direct door de ODRN opgepakt. De klachten hebben met name betrekking op de aspecten geluid en geurhinder. Waar mogelijk wordt direct geprobeerd de oorzaak van de klacht te achterhalen en weg te nemen. In de meeste gevallen is de veroorzaker te achterhalen, maar soms is dit niet mogelijk. Wanneer het gaat om bedrijven die onder het bevoegd gezag van de provincie Gelderland vallen (niet-Seveso), worden deze klachten afgehandeld door de Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Begrippenkader

- *Vergunningplichtig*: bedrijven die een milieuvergunning nodig hebben. Vanaf 1 januari 2024 is het begrip inrichting vervallen. Per 1 januari 2024 is er sprake van het begrip milieubelastende activiteit (mba), die in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) of paragraaf 22.3.26 van het Omgevingsplan (Bruidsschat) is aangewezen als vergunningplichtig. Onder de Ow is het ook mogelijk dat slechts een deel van het bedrijf vergunningplichtig is.
- *Meldingplichtig*: hebben geen milieuvergunning nodig maar moeten zich wel melden en zich houden aan algemene voorschriften die door het rijk zijn opgesteld en zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Per 1 januari 2024 is de AMvB (het Activiteitenbesluit) vervallen. Deze bedrijven worden voortaan beschouwd als een mba die niet in hoofdstuk 3 van het Bal of paragraaf 22.3.26 van het Omgevingsplan (Bruidsschat) is

aangewezen als vergunningplichtig, maar waarbij wel in het Bal of Omgevingsplan een plicht bestaat om voorafgaand aan de start gegevens in te dienen.

- *Niet meldingplichtig*: deze bedrijven hebben geen milieuvergunning nodig en hebben ook geen meldingplicht. Zij dienen wel aan bepaalde voorschriften uit het Activiteitenbesluit te voldoen. Per 1 januari 2024 is de AMvB (het Activiteitenbesluit) vervallen. Deze bedrijven worden voortaan beschouwd als een mba die niet in hoofdstuk 3 van het Bal of paragraaf 22.3.26 van het Omgevingsplan (Bruidsschat) is aangewezen als vergunning- of meldingsplichtig.
- *Maatwerkvoorschrift*: alleen bij AMvB-bedrijven. Wanneer de situatie dit vraagt, kan de gemeente afwijken van of een nadere invulling geven aan de standaardvoorschriften;
- *Gedoogbesluit*: besluit van de gemeente om tijdelijk niet op te treden tegen een bedrijf wanneer dat vanwege een overgang- of overmachtsituatie niet aan de milieuregels kan voldoen;
- *Dwangsom*: door de gemeente opgelegde geldboete voor elke keer dat een bedrijf de regels overtreedt of een overtreding niet binnen een opgedragen termijn ongedaan maakt;
- *Bestuursdwang*: het door de gemeente zelf ongedaan (laten) maken van een overtreding op kosten van het bedrijf dat de overtreding maakt;
- *Voornemen*: schriftelijke waarschuwing door de gemeente aan een bedrijf dat er bij een volgende overtreding opgetreden zal worden via een dwangsom of bestuursdwang.
- *Milieubelastende activiteit (mba)*: de Omgevingswet definieert een milieubelastende activiteit als: 'een activiteit die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken, niet zijnde een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringstechnisch werk of een wateronttrekkingsactiviteit'. In de praktijk is dit dus vrijwel alles. Ook huishoudens en doorgaand verkeer vallen onder dit begrip. Het is dus eigenlijk niet bruikbaar voor een overzicht van het aantal bedrijven. In de praktijk wordt daarom nog het begrip 'inrichting' gehanteerd.

Paragraaf 3.2 Circulaire stad

Met projecten stimuleerden we de circulaire economie in onze regio

In 2024 voerden we verschillende activiteiten uit om de circulaire economie te versnellen. Een paar voorbeelden: In 2023 hebben we een succesvol pilotproject opgezet voor de inzameling en verwerking van verfresten waarbij circa 2500 liter verf werd ingeleverd en verwerkt tot nieuwe verf. In 2024 zijn we verder gegaan met de verbreding van het verfproject in de regio. We zijn gestart met de herontwikkeling van de monumentale watertoren bij de NYMA makersplaats, waarbij het betonskelet wordt hersteld en behouden. De oprichters van de makersplaats wonnen de prijs voor Nijmegenaar van het Jaar. We droegen bij aan project 'Toekomstdenkers' van LUX, waarin een kunstenares een kunstwerk heeft gemaakt door circulaire verwerking van GFT afval tot bouwblokken.

Daarnaast organiseerden we verschillende programma's in de Week van de Circulaire economie. Op 14 maart 2024 organiseerden we de Nationale Conferentie Circulaire Economie in de Vasim. Hierbij heeft Koningin Máxima een keynote speech verzorgd over het belang van de circulaire transitie. Daarnaast hebben we bijgedragen aan het Lifeport festival circulair, waar onderwijs, overheid en ondernemers samenkwamen en verschillende initiatieven vanuit de regio werden gepresenteerd. We hebben een actieve rol in de Circulaire Raad. We leverden een bijdrage aan regiodealproject Circulaire Topregio Arnhem-Nijmegen en ondersteunden een PhD onderzoek naar weerstand bij ander consumentengedrag en de deeleconomie. We werken verder aan de ontwikkeling van Via-T als circulair kenniscentrum voor de bouw. We zijn gestart met het opstellen van een Uitvoeringsagenda Circulaire Economie.

Duurzame openbare ruimte

Duurzame organisatie

We zijn op weg naar een volledig circulaire stad in 2050. Om dit te bereiken, hebben we een uitvoeringsagenda opgesteld met concrete stappen. Een circulaire openbare ruimte is een belangrijk speerpunt in de uitvoeringsagenda. In 2024 hebben we een belangrijke stap gezet met de oprichting van de werkgroep duurzame openbare ruimte. Samen met collega's uit de hele keten werken we aan een gezamenlijke routekaart om onze openbare ruimte duurzamer te maken.

Duurzamer beton

We zijn ook aan de slag gegaan met duurzamer beton. We testen nieuwe, duurzamere betonproducten en proberen deze zo snel mogelijk standaard te maken. Bijvoorbeeld, gebruiken we nu al standaard stoeptegels die minder beton nodig hebben. En we sluiten de kringloop van betonproducten door al het schone vrijkomende beton te verwerken tot nieuwe betonproducten.

Circulaire projecten in de praktijk

In 2024 hebben we verschillende projecten circulair uitgevoerd. Bij de reconstructie van de Thijmstraat hebben we veel materialen hergebruikt, zoals gebakken klinkers, betonstraatstenen en trottoirbanden. Op de Nieuwe Dukenburgseweg zijn 500 tijdelijke woningen gebouwd met maximale inzet op hergebruik van materialen. Zo hebben we stoptegels gemaakt van oude rioolbuizen en tegels en stenen hergebruikt. En we hebben zo min mogelijk verharding toegepast.

Hergebruik

Hergebruik van materialen is een belangrijke stap naar een circulaire openbare ruimte. Samen met de Groene Metropoolregio gebruiken we DuSpot, een soort marktplaats voor materialen uit de openbare ruimte. Verkeersborden die vrijkomen, worden opgeknapt en weer teruggeplaatst in de openbare ruimte. Zo reduceren we afval en stimuleren we hergebruik.

Paragraaf 3.3 Afval

We werken samen in de regio via Dar en MARN

Samen met 6 regiogemeenten is Nijmegen aandeelhouder in Dar NV en via de gemeenschappelijke regeling MARN in de afvalenergiecentrale ARN bv. Binnen Dar werken we in gezamenlijkheid aan een efficiënte inzamelstructuur voor de huishoudelijke afvalstromen. Dat krijgt onder meer vorm via een uniforme inzamelstructuur voor luiers en incontinentiemateriaal en een gezamenlijke aanpak om de kwaliteit van ingezamelde herbruikbare stromen zoals GFT te verbeteren. Binnen de MARN dragen we zorg voor de continuïteit in de verwerking van de huishoudelijke afvalstromen restafval, GFT en luiers bij ARN. Inzet is deze stromen hoogwaardig te verwerken met terugwinning van grondstoffen en de productie van duurzame energiedragers zoals biogas. Het niet herbruikbare restafval wordt verbrand met energietrugwinning in de vorm van elektriciteit en warmte. Vanuit dat laatste is ARN ook een belangrijke partner voor gemeenten om de energietransitie in onze regio mede vorm en inhoud te geven.

Resultaten huishoudelijk afvalbeheer 2024

De resultaten voor de afvalscheiding over 2024 zijn nog niet bekend. We verwachten een scheidingspercentage rond de 74% en een hoeveelheid restafval van 98 kg per inwoner per jaar. Bij de paragraaf 'indicatoren' is naast de indicatoren "percentage afvalscheiding" en "kg restafval per inwoner per jaar" een overzicht op hoofdlijnen opgenomen van de verschillende afvalstromen die over de jaren heen zijn ingezameld via de diverse inzamelkanalen. Daarmee wordt de ontwikkeling in de tijd zichtbaar. Het overzicht laat zien dat corona en de energiecrisis hebben geleid tot een duidelijke afname van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Deze daling zien we terug bij nagenoeg alle afzonderlijke huishoudelijke afvalstromen.

We stimuleerden afvalscheiding en -preventie

De gescheiden inzameling van luiers en incontinentiemateriaal laat ook in 2024 een verdere groei zien met ca 40% van 576 ton naar ruim 800 ton. De uitbreidingen van het inzamelnetwerk in 2023 en 2024 werpen hiermee duidelijk hun vruchten af.

Ook in 2024 is inzet gepleegd om te sturen op een goede kwaliteit van de ingezamelde herbruikbare stromen, waarbij de nadruk lag op plastic+. Zo zijn er onder meer routecontroles gedaan en enquêtes gehouden. Op grond hiervan blijkt het belang om bewoners goed te blijven informeren over de wel/niet-lijst en het juist aanbieden van plastic+.

Daarnaast hebben het afgelopen jaar 10 basisscholen in de regio met veel succes deelgenomen aan de textielrace in samenwerking met Dar. Dit heeft veel bewustzijn en positieve aandacht en publiciteit gevestigd op het belang om kleding gescheiden in te zamelen en zoveel mogelijk her te gebruiken, te repareren en anders te recycleren.

Vanaf 1 februari 2024 mogen reclamefolders zonder adres alleen nog worden bezorgd bij adressen met een ja-ja-sticker op de brievenbus. Huis-aan-huisbladen vallen hier niet onder. Op die manier voorkomen we verspilling van papier voor de productie van folders die niet worden gelezen.

We werkten onze visie en koers uit voor het inzamelen van restafval naar de toekomst toe

Met de vaststelling van “de startnotitie ontwikkeling nieuw afvalbeleid” hebben wij een 14-tal uitgangspunten geformuleerd die de kaders vormen voor het nieuwe grondstoffenbeleidsplan. Het grondstoffenbeleidsplan zal richting geven aan het streven om te komen tot meer hergebruik van de huishoudelijke grondstofstromen bij de inzameling én bij de verwerking ervan. Recent hebben wij hierin een belangrijke stap gezet door onze visie en koers uit te werken hoe we naar de toekomst toe de inzameling van (fijn) restafval willen inrichten. Besluitvorming door de raad hierover zal richting geven aan de verdere doorontwikkeling van het beleid.

We pakten de inzameling en overlast van bedrijfsafval in de Binnenstad op en stimuleren afvalscheiding

Om het aanbieden en scheiden van bedrijfsafval met name in de binnenstad te verbeteren en de overlast hiervan terug te dringen werken we samen met het Huis voor de Binnenstad binnen de kaders van het “Plan van aanpak bedrijfsafval binnenstad”. Op grond hiervan zijn regels voor het aanbieden van (bedrijfs)afval vastgesteld en geldt er vanaf 2024 een stadsbreed verbod voor bedrijfsafvalcontainers in de openbare ruimte. Specifiek voor de binnenstad zijn er aanvullend nog nadere venstertijden voor het aanbieden van bedrijfsafval ingesteld per 1 januari 2024. Daarmee dragen we bij aan de leefbaarheid van de binnenstad.

Om ondernemers in de binnenstad anderzijds ook een aantrekkelijk alternatief te kunnen bieden om zich van hun restafval te kunnen ontdoen, hebben wij de ondergrondse restafvalcontainers onder voorwaarden opengesteld voor de klanten van commerciële inzamelbedrijven. Een van die voorwaarden is dat bepaalde horeca-sectoren een inzamelcontract voor de gescheiden inzameling van swill moeten kunnen overleggen. Op die manier voorkomen we dat swill overlast geeft in de ondergrondse containers én stimuleren we de gescheiden inzameling hiervan.

Waar mogelijk ondersteunen we initiatieven om de gescheiden inzameling van bedrijfsafval in de binnenstad verder te bevorderen en bezien we steeds door het jaar waar kansen en verbetermogelijkheden liggen. De focus ligt daarbij primair op het bevorderen van de gescheiden inzameling van de bedrijfsmatige grondstoffen swill, oud papier/karton, plastic verpakkingen en glas. In 2024 is een verkenning gedaan naar een vervolg voor de eind 2023 vroegtijdig beëindigde pilot “swill” als gevolg van het faillissement van het inzamelbedrijf. Dit heeft nog niet geleid tot een realistisch alternatief. Verder is de inzameling van bedrijfsmatig oud papier en karton voor een deel van de binnenstadondernemers gewijzigd. Reden is het einde van de activiteiten van het CAB. In samenwerking met het CAB/het Huis voor de Binnenstad, Prezero en Dar is deze overgang doorgevoerd. Dit heeft mede geleid tot een efficiëntere wijze van inzameling met minder druk op de openbare ruimte.

Paragraaf 3.4 Indicatoren

Afval

1. Indicator: kg restafval per inwoner

Definitie: Het betreft hier alleen huishoudelijk afval van particulieren

Streven: max 100 kg in 2020 en max 30 kg in 2025

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Achtergrond zijn de landelijke VANG-doelstelling en (Van Afval Naar Grondstof) die ondertussen zijn vervangen door de Europese doelstellingen met het oog op hergebruik (zie *)

2. Indicator: percentage gescheiden ingezameld afval van particulieren stadsbreed

Definitie: Het betreft hier het percentage van al het huishoudelijk afval dat gescheiden is ingezameld om te worden hergebruikt.

Streven: 75% gescheiden ingezameld huishoudelijk afval van particulieren in 2020 en 90% in 2025 (zie *)

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Achtergrond zijn de landelijke VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) die ondertussen zijn vervangen door de Europese doelstellingen met het oog op hergebruik (zie *)

(*) De Rijksoverheid heeft in 2023 haar focus in het afvalbeleid verlegd. Waar eerst werd ingezet op meer afvalscheiding en minder restafval, komt de focus naar de toekomst toe meer te liggen op het realiseren van feitelijk hergebruik van de gescheiden ingezamelde stromen. Vanuit die achtergrond sluit het Rijk voor het landelijk afvalbeleid aan op de Europese doelstellingen om in 2025 te komen tot 55% hergebruik, in 2030 tot 60% hergebruik en in 2035 tot 65% hergebruik van het huishoudelijk afval. Dit percentage geeft weer welk aandeel van het huishoudelijk afval na verwerking daadwerkelijk weer als grondstof in de keten wordt ingezet. Voor Nijmegen bedraagt dit 62% (2023). Wij nemen als Nijmegen de Europese doelstellingen zonder meer over, maar verkennen ook of wij de lat nog hoger kunnen leggen. In het nieuwe grondstoffenbeleidsplan zullen wij een ambitieuze maar ook realistische doelstelling daarvoor formuleren.

Huishoudelijk afval - Gemeente: Nijmegen									
	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2022	2023
Totaal ingezameld (kg x1000) [aantal]	77611	76265	70157	65951	67178	69018	71658	65937	66430
Gescheiden ingezameld t.b.v. hergebruik (kg x1000) [aantal]	46070	47357	44011	43903	46454	49560	52319	48000	47888
Gescheiden ingezameld t.b.v. hergebruik a.g.v. bronscheiding [%]	59,4	62,1	62,7	66,6	69,2	69,7	73,0	72,8	72,1
Inzetbaar voor hergebruik a.g.v. nascheiding van grof restafval en bouw- en sloofafval [%]			4,7	3,6	3,1	2,1	1,2	1,5	1,4
Totaal gescheiden t.b.v. hergebruik [%]			67,4	70,2	72,3	71,8	74,2	74,3	73,4
kilogram restafval per inwoner per jaar [kg/inw.]	195	176	137,6	115,0	107,5	110,1	104,1	94,7	97
afvalinz. naar soort gft-afval (kg x 1000) [aantal]	14790	15722	15251	16092	15523	14902	17318	15555	16105
afvalinz. naar soort kunststof verpakkingen (kg x 1000) [aantal]	0	1802	2206	3481	5106	5685	7079	6570	5765
afvalinz. naar soort oud papier en karton (kg x 1000) [aantal]	9948	9959	8850	9208	8862	8153	8531	7863	7431
afvalinz. naar soort wit- en bruingoed (kg x 1000) [aantal]	1149	1465	1029	743	737	984	948	912	974
afvalinz. naar soort kca (kg x 1000) [aantal]	275	284	236	192	209	232	288	218	215
afvalinz. naar soort textiel (kg x 1000) [aantal]	793	860	616	763	837	900	984	984	1038
afvalinz. naar soort verpakkingsglas (kg x 1000) [aantal]	3953	4122	3865	3865	3924	3954	4404	4011	3953
afvalinz. naar soort overig (hergebruik) (kg x1000) [aantal]	15162	13143	12111	9574	11256	13283	12768	11887	12406
afvalinz. naar soort restafval groene zak (kg x1000) [aantal]	22709	20595	19139	17663	15768	15573	14399	13235	13678
afvalinz. naar soort grof restafval (kg x 1000) [aantal]	8832	8313	6854	4370	4956	5354	4940	4701	4864
afvalinz. naar soort totaal (kg x 1000) [aantal]	77611	76265	70157	65951	67178	69018	71658	65937	66430
inzameling afval opgehaald (kg x 1000) [aantal]	49933	50290	46663	47867	46844	46372	48516	44543	44562
inzameling afval gebracht naar milieustraat (kg x 1000) [aantal]	22714	21222	18996	13557	15851	18116	18078	16710	16794
inzameling afval decentrale brengsystemen (kg x 1000) [aantal]	4964	4753	4498	4528	4482	4531	5064	4684	5074
	77611	76265	70157	65952	67177	69019	71658	65937	66430
Bron:									
Registratie DAR, DAR Milieudiensten NV									

Indicator circulair: aantal afgeronde businesscases per jaar binnen Nijmegen

Definitie: Mede aan de hand van een businesscase kan besloten worden om wel of niet te starten met een (in dit geval) circulaire economische activiteit. Een businesscase is een studie waarin onder meer de kosten tegen de baten worden afgewogen.

Streven: nog niet vastgesteld

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Momenteel worden i.s.m. met het Rijk Kwaliteit Prestatie Indicatoren ontwikkeld, maar die zijn nog niet vastgesteld. Te zijner tijd bekijken we of deze indicatoren geschikt zijn om op te nemen in de het milieujaarverslag:

Gerealiseerd: Afgelopen jaar is geen businesscase gerealiseerd.

Vorbereid: Dar en Het Goed werken door aan een business case voor een Ambachtscentrum.

Vorbereid: Onderwijspartners VOCampus, HAN, ROC, De Technische en bouwbedrijven gingen verder met de ontwikkeling van een expertisecentrum voor de bouw bij het Nyma terrein: VIA-T. In 2024 zijn de gelden uit de Regiodeal officieel toegekend, waarvoor de gemeente Nijmegen cofinanciering heeft geleverd voor verdere ontwikkeling.

Hoofdstuk 4: Vitale en gezonde stad

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten:

- Jaarrapportage Luchtkwaliteit (College, 29 oktober 2024)
- Raadsbrief nieuwe grenswaarden (College, 2 april 2024)
- Raadsinformatiebrief: Aanpak houtstook 2025 (16 april 2024)
- Aangenomen motie raad: De nieuwe norm niet stoken bij code rood en oranje (11 september 2024)
- Subsidieregeling verwijderen houtkachels en haarden 2025 (26 november 2024)
- Raadsinformatiebrief Nijmegen West en Weurt (23 april 2024)
- Bewonersavonden met wethouder (januari en februari 2024)
- Bestendiging geurbeleid
- Raadsinformatiebrief zero-emissiezones (16 januari 2024)
- Subsidieregeling 2024 sloop/vervang oude brom- en snorfietsen (23 april 2024)
- Verkeersbesluit zero-emissiezones en het ontheffingenbeleid (10 september 2024)

Paragraaf 4.1 Lucht

Waarom is schone lucht belangrijk?

Na roken en de combinatie van slecht eten en weinig bewegen is slechte luchtkwaliteit het derde grote gezondheidsrisico in Nederland (gekeken naar de totale ziektelast). Omdat vrijwel de hele bevolking wordt blootgesteld aan luchtverontreiniging, kunnen de gezondheidseffecten op populatieniveau aanzienlijk zijn. Kinderen, ouderen, hart- en vaatpatiënten en astmapatiënten behoren tot de zogeheten hoog-risicogroepen. Nederlandse bronnen van luchtverontreiniging zorgen ervoor dat de Nederlander gemiddeld negen maanden korter leeft.

De gemeente Nijmegen werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor haar inwoners. Luchtkwaliteit is daarbij een belangrijk thema. De Omgevingsvisie onderstreept niet voor niets het belang van goede luchtkwaliteit vanwege de positieve invloed op de gezondheid van de Nijmegenaren. Op basis van ons bestaande beleid in “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit; Uitvoeringsprogramma 2020–2030” en de acties uit het landelijke Schone Lucht Akkoord zetten we al concrete stappen op de belangrijkste bronnen wegverkeer, binnenvaart, industrie en houtstook. Met alle bronnen die van invloed zijn op de luchtkwaliteit zijn we actief bezig en zo werken we aan schonere lucht in de stad.

Ondanks dat we aan de bestaande wettelijke grenswaarden voldoen, zijn er voor de huidige luchtkwaliteit gezondheidseffecten bekend. Voor Nijmegen zijn deze gezondheidseffecten o.a. weergegeven in de tweejaarlijkse rapporten van de gezamenlijke GGD's van Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland. De belangrijkste conclusies uit het laatste rapport van december 2023 zijn (GGD, 2023):

- Inwoners van Gelderland sterven gemiddeld 10,5 maanden eerder dan als er geen luchtverontreiniging zou zijn. In de gemeenten met de slechtste luchtkwaliteit sterven mensen gemiddeld 13 maanden eerder door de luchtverontreiniging, in de gemeenten met de beste luchtkwaliteit 6,5 maand. De berekende vroegtijdige sterfte is een gemiddelde voor alle inwoners van een gebied.
- Ook de effecten op hart- en vaatziekten, longkanker en astma zijn groot. De ziektelast ten gevolge van luchtverontreiniging in Overijssel en Gelderland is te vergelijken met het meeroken van 4 sigaretten per dag.
- De luchtkwaliteit verbetert en daardoor worden de gezondheidseffecten kleiner. Het effect van de coronamaatregelen waardoor de luchtkwaliteit (tijdelijk) beter was, is hierin goed terug te zien.
- In Gelderland woonde in 2021 niemand op een plek die voldoet aan de gezondheidskundige advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor PM_{2,5} (alle fijnstof deeltjes kleiner dan 2,5 micrometer, de fijne fractie van fijnstof).

- De blootstelling aan NO₂ is het grootst in de stedelijke gebieden. De blootstelling aan fijnstof (PM₁₀) is het grootst in de veedichte gebieden, met name in de Gelderse Vallei.
- De luchtkwaliteit is verbeterd in Overijssel en Gelderland ten opzichte van 2019. De verbetering is groter dan voorgaande jaren als gevolg van de coronamaatregelen in 2021 waardoor er tijdelijk minder wegverkeer, en dus minder uitstoot was. Inmiddels is al bekend dat de luchtkwaliteit in 2022 landelijk slechter was dan in 2021.
- De belangrijkste bronnen van luchtverontreiniging in Overijssel en Gelderland zijn wegverkeer, houtstook, industrie en landbouw. In het zuiden van Gelderland is de scheepvaart ook een belangrijke bron.

Hoe staat de luchtkwaliteit in Nijmegen ervoor?

We monitoren de ontwikkeling van de luchtkwaliteit in Nijmegen door het meten van stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM_{2,5} en PM₁₀), roet en benzeen in de leefomgeving. Ook voeren we tweejaarlijks modelberekeningen uit om inzicht te krijgen de luchtkwaliteit in Nijmegen in totaal en per verontreinigde stof. Daarnaast volgen we de ontwikkeling van uitstoot door verkeer door wagenparkscans uit te voeren van zowel het geregistreerde als het passerende wagenpark in Nijmegen. Een uitgebreidere beschrijving van de landelijke en gemeentelijke monitoring is te vinden in de jaarrapportages Lucht 2023 en 2024.

Jaarrapportage Lucht 2023

Onze belangrijkste 11 conclusies uit de jaarrapportage 2023 zijn:

1. De wettelijke grenswaarden voor jaargemiddelden van alle gemeten concentraties (PM_{2,5}, PM₁₀, benzeen en NO₂) worden nergens overschreden.
2. Verkeer, binnenvaart en huishoudens, zijn de grootste bronnen van luchtvervuiling binnen Nijmegen. De bijdrage van industrie is voor de genoemde stoffen relatief beperkt ten opzichte van bovengenoemde categorieën. Hierdoor is er weinig verschil in luchtkwaliteit tussen de wijken in Nijmegen.
3. De dalende trend van luchtverontreinigende concentraties in Nijmegen lijkt sinds 2020 te stagneren. Dit komt overeen met het landelijk beeld.
4. De gemeente Nijmegen heeft in vergelijking met andere steden in Nederland een relatief grote buitenlandbijdrage. De luchtkwaliteit komt overeen met die van vergelijkbare steden.
5. Door de relatief grote invloed van de achtergrondconcentratie (bronnen van buiten Nijmegen) op de luchtkwaliteit is samenwerking op regionaal, provinciaal en Europees niveau vereist om de gestelde doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) te behalen. Het SLA is het convenant waarmee we ons verplichten om de landelijk afgesproken maatregelen uit te voeren. Aanvullend voeren we een aantal eigen maatregelen uit.
6. Luchtkwaliteitsproblemen worden integraal aangepakt met maatregelen ten behoeve van stikstofvermindering, klimaat en gezondheid, zodat ze elkaar versterken.
7. Het onderzoeksrapport Industrie en Omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft geleid tot een fors aantal reeds genomen en in gang gezette verbeteracties om invulling te geven aan de aanbevelingen van de Onderzoeksraad. Momenteel wordt er nog gewerkt om een aantal *kansrijke aanvullende verbeteracties* te verwerken tot een actieagenda. Dit gaat ons helpen de gezondheid van onze inwoners beter te beschermen en het effectiever inzetten van de middelen die ons daarbij moeten helpen.
8. Naar verwachting liggen we op koers om toe te werken naar de voorgestelde nieuwe grenswaarden van de Europese Unie (datum van ingang en vaststelling moeten nog worden bepaald). We blijven monitoren of/welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.
9. De nieuwe WHO-advieswaarden van 2021 worden momenteel niet behaald, ook niet in de scenario berekeningen voor 2030. Verdergaande maatregelen zowel in heel Europa, in Nederland en in Nijmegen zullen nodig zijn om wel op termijn aan deze advieswaarden te gaan voldoen. Binnen het SLA wordt momenteel onderzocht en besproken welke extra maatregelen mogelijk zijn.
10. De in 2016 afgesproken Roetreductienorm van 40% is in de meetlocatie Graafseweg (met veel verkeer) behaald. Verdere daling lijkt te stagneren. Op de meetlocatie De Ruyterstraat (met weinig

verkeersinvloed) wordt de Roetreductienorm bijna behaald. Gemeente Nijmegen heeft doorgaans minder invloed op de achtergrondconcentraties dan op de hoogbelaste (verkeers) locaties.

11. De elektrificatie van het Nijmeegse geregistreerde wagenpark zet door. Het aandeel hybride en elektrische personenauto's is gestegen van respectievelijk 4,9% en 1,3% in 2021 naar 5,9% en 1,8% in 2022 naar 7,4% en 2,8% in 2023. Verder valt op dat het gemiddeld aantal auto's per huishouden (0,74) gelijk is gebleven met het vorig jaar, terwijl dit voorheen groeide. Tegelijkertijd groeit het aantal auto's in Nijmegen a.g.v. de bevolkingsgroei met 1,9% harder dan het landelijk gemiddelde van 1,4%.

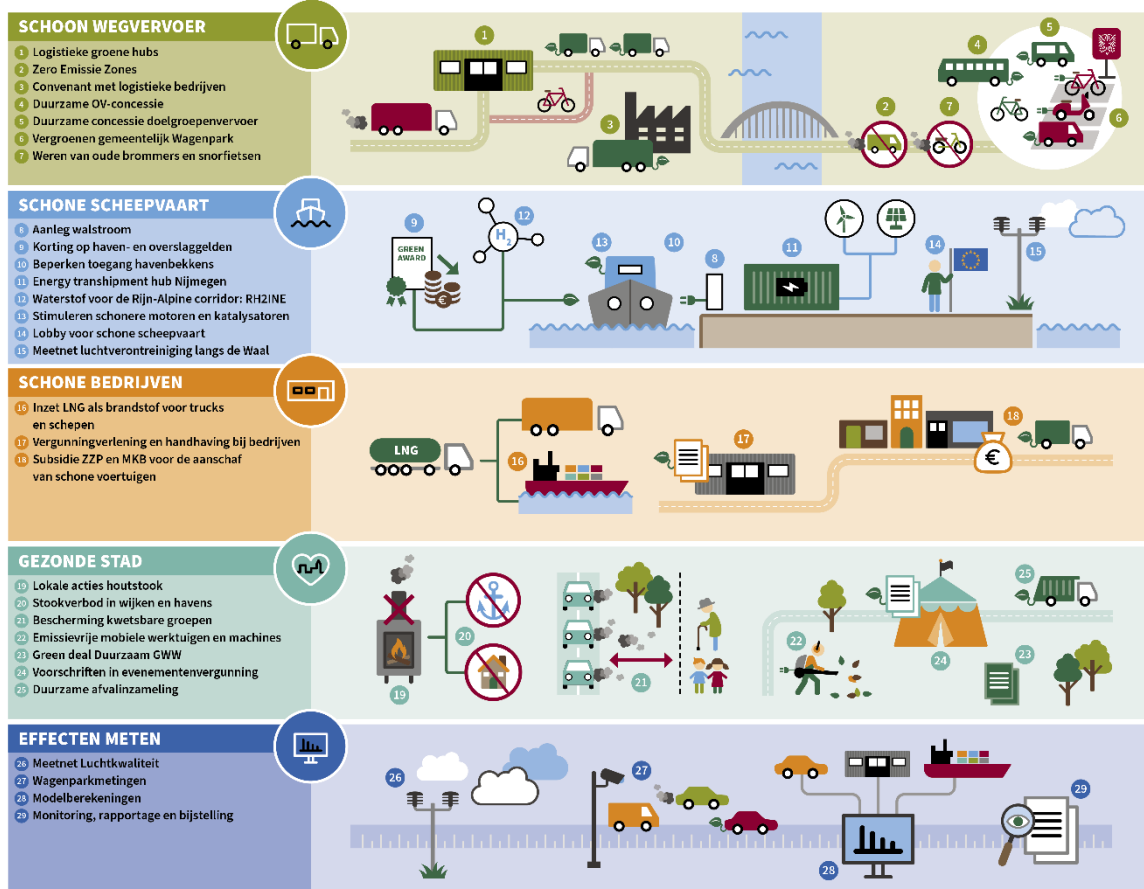
Jaarrapportage Lucht 2024

In de Jaarrapportage 2024 zijn geen nieuwe modelberekeningen opgenomen, maar wel worden de metingen in de leefomgeving van 2023 besproken. In de rapportage wordt de stand van zaken weergegeven van de maatregelen uit het bestaande Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit én de haalbaarheid van de in 2024 aangenomen wettelijke EU-grenswaarden (die in 2030 gaan gelden).

- In een overzichtelijke tabel in de jaarrapportage wordt met kleur aangegeven wat de status is. In de bijlagen van de jaarrapportage wordt met tekst uitgebreid toegelicht wat er gebeurd is op deze maatregelen.
- In Nijmegen wordt ook de luchtkwaliteit op diverse locaties gemeten. In de jaarrapportage 2024 worden de metingen uit 2023 besproken, omdat dat de meest recente metingen zijn. Voor zowel stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀) nemen de waarden gestaag af. Voor roet is afgesproken dat de concentratie met 40% omlaag moest gaan ten op zichte van 2015. Deze roetreductie norm is gehaald.
- Er wordt omschreven dat er een aantal knelpunten zijn om de nieuwe wettelijke EU-grenswaarden, die in 2030 ingaan, te halen. We stellen dat de nieuwe EU-grenswaarden voor NO₂ in 2030 in Nijmegen op een aantal plekken niet gehaald zullen worden. Het gaat dan met name om een aantal drukke wegen; de Prins Mauritssingel, de Waalbrug, de Energieweg, de Oranjesingel en de Neerbosscheweg.
- Naast het beleid voor luchtkwaliteit in Nijmegen, spelen er ook andere factoren een rol in het beeld voor de toekomst. Een aantal ontwikkelingen worden toegelicht zoals netcongestie, het landelijke beleid, de mobiliteitstransitie en de ontwikkeling van TPN-West. Dit zijn zowel kansen als risico's voor de luchtkwaliteit in Nijmegen in de toekomst.
- We concluderen dat er extra inspanning geleverd moet worden om de nieuwe richtlijnen in 2030 te halen. We willen in 2025 (wanneer we precies halverwege het uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2020-2030 zijn) het programma evalueren en verder aanscherpen. We zullen nieuwe maatregelen toevoegen, maar ook maatregelen die niet meer relevant zijn, of die al uitgevoerd zijn weglaten.

Nijmegen werkt aan schonere lucht!

Met de volgende maatregelen gaan we voor een schonere lucht in Nijmegen

Activiteiten in 2024

Deelname aan het Schone Lucht Akkoord

We hebben in 2024 actief vervolg gegeven aan de deelname aan het Schone Lucht Akkoord. Dit deden we door deelname aan pilots, ambtelijke werkgroepen en door bestuurlijke deelname aan de landelijke stuurgroep. We hebben de hierin gestelde doelstellingen gevolgd. Afgelopen jaar hebben wij in verschillende projecten gewerkt aan een verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van uitstoot. Dit deden we op basis van het uitvoeringsprogramma Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit 2020-2030.

Mobiliteit

We hebben een subsidieprogramma 2024 uitgevoerd voor de vervanging of sloop van verouderde brom- en snorfietsen, als vervolg op de eerdere succesvolle subsidieperiodes. Helaas is iets minder dan de helft van de subsidie vorig jaar niet gebruikt. Dit is mogelijk veroorzaakt doordat we eerst voorrang hebben gegeven aan lagere inkomens. Daardoor is de aandacht ervoor wellicht weggezaakt. Door de subsidie zijn zo'n 130 oude brom- en snorfietsen in 2024 van de weg gehaald.

In 2024 is (in samenwerking met ca. 30 steden in Nederland) verder gewerkt aan de implementatie van de 3 zero-emissiezones stadslogistiek in Nijmegen, alsmede aan het onderliggende verkeersbesluit. De 3 ZE-zones stadslogistiek zullen in 2025 van kracht worden.

Ook is er voorbereidend werk verricht voor milieuzones voor brom- en snorfietsen van vóór 2011 op fietspaden in 3 zones (Binnenstad, Heijendaal en Hof van Holland) in 2025. Het verkeersbesluit wordt begin 2025 gepubliceerd.

Vanaf 2028 zullen Zero Emissie zones worden ingevoerd voor brom- en snorfietsen in de gehele bebouwde kom van Nijmegen en Lent.

Schonere binnenvaart

In 2024 is deelgenomen aan verschillende Europese projecten ten behoeve van de verduurzaming van de binnenvaart, waaronder RH2INE. Daarnaast is in 2024 de internationale intentieverklaring ondertekend voor een duurzame Rijnbinnenvaart samen met partners uit Duitsland, België en Nederland. Nationaal is deelgenomen aan de themagroep Binnenvaart in het kader van het SLA.

De opdracht voor het verplaatsen van de walstroomvoorzieningen in de Waalkade is vergeven en deze wordt in 2025 uitgevoerd. Hiermee kan van de volledig huidige walstroomcapaciteit benut gaan worden. Daarnaast is een onderzoek gestart naar het realiseren van walstroom in het havengebied van TPN-west. Dit onderzoek wordt in 2025 afgerond.

Als projectpartner zijn we betrokken bij twee zero-emissie binnenvaartprojecten, samen met onder andere ENGIE en BCTN. Het ZES-project omvat elektrisch varen met batterijcontainers, terwijl het CONDOR-project een waterstofvariant van de batterijcontainers betreft. Door de goedkeuring van het bestemmingsplan van het ENGIE-terrein is de volgende stap gezet richting realisatie.

In samenwerking met diverse belanghebbenden hebben we onze lobbyboodschappen naar voren gebracht op diverse niveaus. We hebben gepleit voor het belang van schone en duurzame binnenvaart, en het verbod op varende ontgassen, waarvan fase 1 en 2 in 2024 zijn ingegaan.

Verminderen van overlast door houtstook

De aanpak van houtstook in 2024 bestond hoofdzakelijk uit een subsidieregeling voor het verwijderen van rookkanalen en de communicatie en voorlichtingscampagne 'word een sociale stoker'. De subsidieregeling was erg populair en binnen enkele maanden hebben we ruim 50 subsidieaanvragen toegekend. In september is door de raad besloten om de kernboodschap van de voorlichtingscampagne aan te scherpen en om te focussen op het niet stoken bij een code rood of oranje van de stookwijzer. Op hetzelfde moment is besloten om geen stookverbod in te voeren, vanwege onmogelijkheden in de uitvoering en beperkingen in de capaciteit.

Schoon en emissieloos bouwen

Eind 2023 hebben we het convenant Schoon en emissieloosbouwen (SEB) ondertekend. Hiermee is een belangrijke stap gezet in het verschonen van het bouwmaterieel in Nijmegen. In 2024 zijn de eerste projecten geweest waar gelden zijn benut voor de inzet van elektrisch bouwmaterieel die verkregen zijn dankzij het ondertekenen van dit convenant. Bij een project is geëxperimenteerd met een andere aanbestedingsmethode, vergelijkbaar met de succesvolle methode van de gemeente Eindhoven. Hierbij zorgt de inzet van elektrisch materieel voor een grotere kans voor de gunning van dit project.

Het project Daltonstraat/Gausstraat is dankzij deze manier van gunnen nagenoeg in zijn geheel elektrisch uitgevoerd, waardoor deze manier van aanbesteden vervolg krijgt.

Industrie

We hebben aanzienlijke inspanningen geleverd voor dit dringende thema, waaronder uitgebreide controlemetingen aan de schoorstenen. Waar nodig zijn milieuvergunningen geactualiseerd. De APN-fabriek is eind 2023 overgenomen en gesloten. Daarnaast wordt er in Nijmegen-West, volgens het vastgestelde meetplan, de luchtkwaliteit in de leefomgeving gemeten. De resultaten zijn toegankelijk gemaakt voor iedereen via de website [luchtkwaliteit Nijmegen West en Weurt](#).

Bij de VTH-werkzaamheden die we bij bedrijven op TPN-West uitvoeren betrekken we regelmatig ook (vertegenwoordigers van) bedrijven en omwonenden. Het project 'gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht' is gestart in 2023 en richt zich op het integreren van de best haalbare technieken in vergunningverlening en handhaving.

Voor een uitgebreide beschrijving van de activiteiten zie onder "Bedrijventerrein TPN-West" in paragraaf 3.1.

Bewonersavonden Luchtkwaliteit

De verantwoordelijk wethouder van Nijmegen heeft in 2024 alle omringende wijken van bedrijventerrein TPN-West bezocht om in gesprek te gaan met de bewoners over hun ervaringen met luchtvervuiling. Deze bewonersavonden werden goed bezocht; de bewoners konden met al hun vragen, zorgen en wensen terecht bij de wethouder. Alle bronnen die luchtvervuiling veroorzaken kwamen aan bod, maar afhankelijk van de wijkligging en de thema's die daar spelen, kwamen bepaalde bronnen meer of minder aan bod. Naast het beantwoorden van vragen en reageren op zorgen, is er veel informatie gegeven over wat de gemeenten allemaal al doen om de lucht schoner te maken. Op vragen van bewoners wat ze zelf kunnen bijdragen, zijn er tips en adviezen gegeven.

7-Wijkenoverleg;

Gemeente Beuningen en Nijmegen hebben een structureel overleg met het zogenaamde 7-wijkenoverleg luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt. Vanuit de omringende wijken van het bedrijventerrein TPN-West zijn wijkvertegenwoordigers aangesloten aan dit overleg. In dit overleg worden de vorderingen en ontwikkelingen in aanpak van de uitstoot door de industrie besproken. De andere bronnen van uitstoot waren geen onderwerp van gesprek.

In het najaar werd geconstateerd dat de wederzijdse verwachtingen en rolopvattingen uiteenlopen. Dat resulteerde in verminderd onderling vertrouwen.

Hierover zijn we met elkaar in gesprek gegaan en dit heeft geleid tot inzichten waar verder op gebouwd kan worden. Op dit moment herijken we de samenwerkingsvorm; wat is ons gezamenlijk doel en welke samenwerkingsvorm past daar het beste bij.

Nieuwsbrief luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt

Naar aanleiding van de bewonersavonden is ervoor gekozen de nieuwsbrief over luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt weer nieuw leven in te blazen. Met deze nieuwsbrief houden we de bewoners op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt. Alle relevante informatie en ontwikkelingen op alle bronnen van luchtvervuiling worden in deze nieuwsbrief onder de aandacht gebracht.

Overige activiteiten

We hebben actief deelgenomen aan het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie en hebben ons ingezet voor de voorbereiding van nieuw beleid met betrekking tot 'stikstof en evenementen'. Bovendien zijn we betrokken geweest bij het verstrekken van advies met betrekking tot 'luchtkwaliteit en stikstofparagrafen' in verschillende projecten.

Paragraaf 4.2 Geluid

Geluidsoverlast is een hardnekkig verschijnsel. Verkeer, burens, bouwactiviteiten, bedrijven en evenementen zorgen geregeld voor geluidsoverlast. Deze overlast kan deels worden beperkt door goede ruimtelijke ordening en technische maatregelen. Dit werkt vooral goed bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen, maar in de bestaande stad zijn de mogelijkheden echter beperkt. Bovendien is een aanzienlijk deel van geluidsoverlast het gevolg van gedrag. Overlast van burens en groepen jongeren op straat zijn voor een gemeente maar lastig te beïnvloeden.

Om geluidsoverlast te beperken hebben we een aantal instrumenten:

Opstellen geluidsvoorschriften

We voeren onderzoek uit en brengen advies uit voor geluidsvoorschriften in onder meer omgevingsplannen, verkeersplannen, bouwvergunningen, milieuvergunningen en evenementen in de open lucht. Deze adviezen en voorschriften zijn bedoeld om vooraf geluidsoverlast zo veel mogelijk te beperken. In 2024 ging het om de volgende aantallen onderzoeken en adviezen.

Tabel: Aantallen geluidsonderzoeken en -adviezen.

Geluidsonderzoek en advisering	2020	2021	2022	2023	2024
Omgevingsvergunning	122	30	80	41	27
Evenementen in de open lucht	1	41	210	200	198
Bouwwerkzaamheden	4	5	7	8	15
Verkeersplannen	2	2	3	1	1
Hogere Waarde besluiten	11	14	15	23	15
Festiviteitenregeling inrichtingen	0	8	14	30	34
Bestemmingsplannen	22	25	25	11	4
Omgevingsplannen				17	26

Zonebeheer industrieterreinen

Bedrijven die relatief veel geluid produceren kunnen terecht op een geluidgezoneerd industrieterrein. In Nijmegen zijn dat Nijmegen-West/Weurt, Winkelsteeg en betonindustrie De Hamer. Om deze terreinen ligt een geluidzone. Deze zone is bedoeld als geluidbuffer tussen de bedrijven en woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen. Dit garandeert de leefbaarheid in de omliggende wijken en geeft bedrijven de ruimte om te werken. Door goed zonebeheer hebben we inzicht in de totale geluidproductie van een industrieterrein en proberen we de geluidsoverlast binnen de perken te houden.

Controle en handhaving

Onderstaande tabel geeft een overzicht van geluidhandhavingsacties (alleen de acties waarbij bureau Leefomgevingskwaliteit betrokken was).

	2020	2021	2022	2023	2024
Handhaving APV vergunningen	1	0	8	7	6
Handhaving Bouwlawaaai	1	1	2	2	3
Handhaving Vierdaagse feesten en marsen	0*	0*	1	1	1
Handhaving Milieuvergunningen Wm	8	9	10	8	5

*Als gevolg van de Covid-19 pandemie waren in 2020 en 2021 de vierdaagsefeesten geannuleerd.

Verbeteren geluidsisolatie bij oudere woningen

Een aantal bestaande woningen langs drukke wegen met een hoge geluidsbelasting komen in aanmerking voor geluidsisolatie op kosten van de Rijksoverheid. De uitvoering is gedelegeerd aan de gemeente Nijmegen. Wij voeren jaarlijks gevelisolatie-projecten uit.

Gesaneerde woningen	2020	2021	2022	2023	2024
Met gevelisolatievoorzieningen	11	9	0	3	8
Zonder isolatievoorzieningen	3	85	0	49	68

Paragraaf 4.3 Bodem en ondergrond

We werken aan een vitale en veerkrachtige ondergrond. Met betrekking tot de chemische bodemkwaliteit betekent dat het voorkomen, wegnemen of beheersen van gezondheidsrisico's en risico's voor ecologie. Maar met onze bodemadviezen beperken we ons niet meer tot chemische kwaliteit. De bodem heeft namelijk nog veel meer kwaliteiten. Om er een paar te noemen: het biedt ruimte aan ondergrondse infrastructuur, levert groeiplaats en groeikracht aan planten en bomen, kan energie en drinkwater leveren en zorgt voor regenwaterwaterafvoer.

Omgevingswet

Onder de Omgevingswet zijn de regels voor het omgaan met de bodem ingrijpend gewijzigd ten opzichte van wat er onder de Wet bodembescherming geregeld was. Het Rijk regelt minder. Dit betekent dat we maatwerkregels in het Omgevingsplan moeten opnemen. In 2024 zijn we gestart met het proces om bodemregels op te nemen in het omgevingsplan van Nijmegen. In december 2024 is het ontwerp wijzigingsbesluit 'Omgevingsplan gemeente Nijmegen, wijziging 2024-01' vrijgegeven voor ter visie legging. De verwachting is dat de Raad het definitieve wijzigingsbesluit in 2025 vaststelt.

Spoedlocaties

In het kader van het convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 zijn wij verdergegaan met onderzoek bij locaties, waar mogelijk bodemverontreiniging aanwezig is, die voor risico kan zorgen (risico's voor mensen of voor verspreiding via grondwater). Deze locaties worden spoedlocaties genoemd en zouden volgens de convenantafspraken in 2020 gesaneerd of beheerst moeten zijn. Dat is niet volledig gelukt, maar dat was voorzien. Inmiddels is voor bijna alle spoedlocaties de sanering in uitvoering.

Saneringen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen

De meeste saneringen vinden plaats in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Meestal gaat het om verontreinigingen die geen risico's opleveren. De grootste ontwikkelingen die in 2024 in uitvoering waren zijn het Waalfront, de Waalsprong en het stationsgebied. Daar werd gelijktijdig met het bouwrijp maken/bouwen indien nodig gesaneerd. In het Waalfront met name vanwege de aanwezigheid van te hoge gehalten lood in de grond, in de Waalsprong vooral vanwege hoge gehalten met bestrijdingsmiddelen, olieverontreinigingen bij voormalige ketelhuizen en met asbest vervuilde erfverhardingen. In het stationsgebied is een deel van het voormalige van Swaay-terrein, verontreinigd met vooral kwik, gesaneerd. In Winkelsteeg is een start gemaakt met het in kaart brengen van de noodzakelijke saneringsmaatregelen.

Wettelijke taken; afhandelen beschikkingen en meldingen

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is een deel van de VTH-taken op het gebied van bodem bij de ODRN belegd. Alleen daar waar overgangsrecht aan de orde is staat de gemeente Nijmegen nog aan de lat voor het beoordelen van saneringen op basis van een BUS-melding of saneringsplan en na afloop het afhandelen van evaluatieverslagen die na een sanering bij ons ter goedkeuring worden ingediend.

In 2024 hebben wij als gevolg van overgangsrecht 30 beschikkingen opgesteld: 2 besluiten ernst en spoed, 9 instemmingen met saneringsplannen, 4 besluiten op evaluatie van BUS, 15 evaluatieverslagen van saneringsplannen). Daarnaast hebben wij 12 meldingen in het kader van BUS beoordeeld.

In 2024 heeft de ODRN 38 keer gegevens ontvangen en afgehandeld in het kader van graafwerkzaamheden in de bodem waarbij de verontreiniging kleiner of gelijk is aan de interventiewaarde. Er zijn 17 meldingen ontvangen en afgehandeld van graafwerkzaamheden in de bodem waarbij verontreiniging aanwezig was boven de interventiewaarde.

Er zijn 13 meldingen ontvangen en afgehandeld ten behoeve van het saneren van een bodemverontreiniging. Tot slot zijn er 3 toepassingen van bouwstoffen gemeld.

Adviezen bij aan- en verkoop, bouwvergunningen, milieuvergunningen en bestemmingsplannen

Wij gaven adviezen in het kader van bestemmingsplanwijzigingen, bij grote projecten in het ruimtelijk domein en ten aanzien van de inrichting en beheer van de openbare ruimte(intern), bouwvergunningen, milieuvergunningen (advies aan ODRN) en aan- en verkoop van grondpercelen door gemeente Nijmegen.

Project diffuus lood in Nijmegen

Van het rijk hebben we subsidie ontvangen om de verspreiding van diffuus lood in Nijmegen in beeld te brengen. In 2024 hebben we de laatste terreinen waar sprake is van gevoelige functies in vooral het centrum en de wijken die daar direct aan grenzen onderzocht. Over het algemeen voldoen deze terreinen aan de gewenste kwaliteit.

Project PFAS

We hebben samen met de provincie Gelderland en de gemeente Arnhem subsidie ontvangen om de omvang van het voorkomen van PFAS op verdachte locatie in beeld te brengen. We beperken ons hierbij tot de locaties waar als gevolg van bedrijfsmatige activiteiten mogelijk PFAS in de grond kan zijn gekomen en die zijn gelegen in of nabij gevoelige bestemmingen. Op deze locaties is in eerste instantie een vooronderzoek uitgevoerd. Het doel van dit dossieronderzoek om meer inzicht te verkrijgen over het gebruik van PFAS bij PFAS-verwerkende industrie/bedrijven en de daarmee samenhangende actuele contact- en of verspreidingsrisico's van PFAS. In 2024 is gestart met daadwerkelijk bodemonderzoek. Er zijn in 2024 in totaal 5 locaties onderzocht. Op één locatie zijn sterk verhoogde gehalten aan PFAS aangetroffen.

Het bodeminformatiesysteem en de Milieuatlas

Alle bodemonderzoeken worden opgeslagen in het bodeminformatiesysteem. Via de zogenaamde 'Milieuatlas' heeft iedereen toegang tot deze gegevens. Burgers, makelaars, ontwikkelaars, adviesbureaus, notarissen, banken etc. kunnen dus zelf via internet de bij ons bekende bodeminformatie opzoeken. De Milieuatlas op internet is goed te vinden en wordt goed bezocht en gewaardeerd.

Bodemonderzoeken naar soort 2024

Vooronderzoek	5
Verkenkend bodemonderzoek	42
Nader bodemonderzoek	4
Saneringsplan, BUS en BUS TU	2
Evaluatierapport (incl. nieuwe verontreiniging)	12
Monitoring/nazorg	5
Eind- en nulsituatieonderzoek	1

Grondverzet

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de meldingen vanaf 2018 tot en met 2023 in kader van het Besluit Bodemkwaliteit. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet moeten toepassingen van grond worden gemeld bij de ODRN. Daardoor hebben we geen overzicht meer in de hoeveelheid grond die is toegepast in 2024. De ODRN kan wel het aantal ontvangen meldingen reproduceren, maar dat zegt niets over de omvang.

Meldingen grondverzet in kader van Besluit bodemkwaliteit

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal meldingen	70	63	74	80	98	98
Hoeveelheid in m3	266.785	117.370	196.075	641.263	101.245	148.594

Circulair gebruik van grond

Om zo min mogelijk beslag te leggen op natuurlijke grondstoffen en zo min mogelijk vervoersbewegingen te maken moeten we zo veel mogelijk grond in Nijmegen hergebruiken.

De Nota Bodembeheer van 2021 maakt het mogelijk om binnen de Gemeente Nijmegen op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze licht verontreinigde grond als bodem te hergebruiken.

Dit lukt vaak niet omdat projecten die grond over hebben nooit tegelijk wordt uitgevoerd met een project dat grond nodig heeft. Er wordt dus nog veel grond uit Nijmegen afgevoerd en veel grond van buiten aangevoerd.

Vanwege de ontwikkelingen in Winkelsteeg en het verwachte grondverzet proberen we binnen dat project een tijdelijke grondbank in te richten binnen Winkelsteeg.

Paragraaf 4.4 Indicatoren

Lucht

Indicator: percentage gezondheidswinst (als gevolg van verminderde concentraties verontreinigende stoffen in de lucht)

Definitie: De gezondheidswinst wordt berekend op basis van modelberekeningen aan concentraties fijnstof (PM10 en PM2,5) en stikstofdioxide (NO2). De relatie tussen deze concentraties en gezondheidswinst is gebaseerd op epidemiologische onderzoek (RIVM).

Streven: 50% gezondheidswinst in 2030 ten opzichte van 2020

Draagt bij aan: Gezonde lucht, gezonde leefomgeving

Brongegevens: Modelberekeningen op basis van landelijke rekenmodellen (I&W) met lokale invoer voor verkeers- en omgevingsparameters (Regionale verkeers- en milieukaart/afdeling SR).

Toelichting: I&W en diverse gemeenten (zoals gemeente Nijmegen) hebben op 13 januari 2020 het Schone Lucht Akkoord ondertekend (SLA). Het akkoord beoogt om in 2030 een gezondheidswinst van 50% ten opzichte van 2020 te realiseren.

De GGD heeft een tool ontwikkeld waarbij de blootstelling aan NO2, PM2,5 en PM10 wordt omgerekend in 'verlies aan levensdagen' en 'meegerookte sigaretten'. Door voor het zowel voor 2016 als 2024 op dezelfde manier te berekenen kan er, indicatief, procentuele verbetering worden berekend voor het verlies aan levensdagen. Dit is voor zowel de LML meetstations aan de Graafseweg (verkeersbelast) als de Ruyterstraat (achtergrond) berekend. Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat voor PM2,5 er een daling plaatsvindt van 18% in het aantal verloren levensdagen. Dit geldt voor zowel de Graafseweg als de Ruyterstraat. Voor PM10 is dit 19% voor het meetstation op de Graafseweg. Op de Ruyterstraat is dit 20%, echter wordt er geen PM10 gemeten en rekent de GGD tool met een vast verhoudingsgetal. Voor NO2 ligt de daling voor het verlies aan levensdagen tussen de 39% en 43% voor respectievelijk de Graafseweg en de Ruyterstraat. Het aantal sigaretten dat minder gerookt wordt daalt voor beide locaties met 30%.

Geluid

Indicator: toename km geluidsarme wegvakken waarbij het geluidsniveau minimaal 1,5 dB is gedaald door toepassing van geluidsaftast. Of de maximumsnelheid is verlaagd.

Monitoring duurzaamheidsagenda						
Percentage geluidarme wegdekken (geluidarmasfalt en snelheidsverlaging)						
bestandslocatie: SBD\0\BF\PG- Wegen & Kunstw\0.10 Wegen\Lopende zaken\Asfalt\Geluidreducerend asfalt\Monitoring duurzaamheidsagenda						
Datum export Ge	Totale km's 50+ wege	Totale km's ABG	Totale km's SMA5	Totale km's naar	Totaal geluid	% van totaa
11-10-2019	266	36	10	3,5	49,5	18,6%
5-3-2021	265	37	10	4,7	51,7	19,5%
25-2-2022	265	40	10	5,1	55,1	20,8%
10-3-2023	265	41	10	5,6	56,6	21,4%
9-2-2024	265	41	11	5,6	57,6	21,7%
7-2-2025	243	41	11	6,7	58,7	24,2%

Verklaring:

Greenpoint: wegbeheersysteem waar de gegevens uit komen

50+ wegen: wegen conform CROW wegtype 1, 2 en 3

ABG: Asfaltbeton geluidreducerend, wegvak met volwaardig geluidreducerend asfalt

SMA5: SMA-NL5, asfalt met beperkte geluidreducerende eigenschappen (-1,5 dB)

Wegen naar 30: voormalige 50 km/h-wegen die onlangs zijn afgewaardeerd naar 30 km/h

Wegen naar 30:	Lengte:	Jaar:
Bloemerstraat:	0,3	2016
Muntweg (deels):	0,1	2017
Daalseweg:	0,8	2018
Hertogstraat:	0,2	2018
Heyendaalseweg (deels):	0,2	2018
Laauwikstraat midden:	0,3	2018
Malderburchtstraat:	0,6	2019
Parkweg/Doddendaal:	0,4	2019
Steenbokstraat:	0,5	2019
Waalkade oost:	0,4	2019
Hengstdalseweg (deels):	0,5	2020
Vossenpelssestraat:	0,4	2020
Laauwikstraat oost:	0,3	2020
Waterstraat fase 1:	0,4	2021
Hoogstraat	0,2	2022
Weurtseweg	0,9	2024
Kanaalstraat	0,2	2024

Totaal:	6,7 km

Toekomstig naar 30:

Zie Netwerkvisie.

Hoofdstuk 5: Duurzame overheid

Duurzaamheid is een vast thema in de gemeentelijke organisatie. Bijvoorbeeld; we nemen duurzaamheid en circulariteit als gunningscriterium bij tenders en projecten in de ruimtelijke ontwikkelingen mee. In 2024 kwamen hier goede resultaten uit, zoals de oplevering van het eerste energieneutrale winkelcentrum in Nederland (Hof van Holland), de oplevering van de Makersplaats op het Nijma en de oplevering van 500 circulaire woningen op NDW21, in een eveneens circulaire buitenruimte. In de tender voor het sportcentrum Winkelsteeg won het ontwerp dat ons het meest energiezuinige zwembad gaat opleveren.

In dit hoofdstuk geven we een beeld van de wijze waarop de gemeente omgaat met de verduurzaming bij het beheer van de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Ook belichten we onze deelname aan diverse netwerken ter versterking van het draagvlak voor verduurzaming in de samenleving. We ronden af met de stand van zaken ten aanzien van de indicator die aangeeft hoeveel CO2 we als gemeentelijke organisatie uitstoten.

Paragraaf 5.1 Inrichting en beheer openbare ruimte

Ook in 2024 is verder gewerkt aan de verduurzaming van de openbare ruimte met behulp van de handreiking voor Stadsbeheer om zaken duurzaam aan te pakken. Eind 2020 hebben 15 gemeenten (van de 18) van de regio Arnhem-Nijmegen, waaronder Nijmegen, samen met provincie Gelderland de intentieverklaring ondertekend dat gewerkt wordt aan de doelen zoals omschreven in de Green Deal Duurzaam GWW 2.0. Dit project is ondergebracht bij de Groene Metropoolregio.

Uitvoeringsprogramma

De Green Deal GWW 2.0 heeft als ambitie de CO2-emissie te reduceren met 40% in 2030 en de circulariteit te verhogen met 50% in 2030. Hieronder volgen enkele voorbeelden waar in 2024 aan is gewerkt:

Nieuwe dienstvoertuigen

Stadsbeheer is in 2024 een aanbesteding gestart voor nieuwe schone dienstvoertuigen in verband met de invoering van een 3-tal zero emissieloze zones. Het gaat om voertuigen op gas:

- 12 busjes (meld&herstel en evenementen)
- 1 vrachtwagen
- 5 kleinere voertuigen (inspectie/participatie/kantoor/ overige)

In 2024 hebben we er 5 elektrische Toyota Proace voertuigen bij gekregen. Begin 2025 krijgen we er 8 elektrische Iveco busjes bij en 1 elektrische Renault vrachtwagen. In 2025 worden de voertuigen die nog op gas rijden gefaseerd verkocht en gaan we volledig elektrisch rijden.

We stimuleren en faciliteren het elektrisch rijden

Op dit moment zijn er in Nijmegen +/- 1613 laadpunten verdeeld over 807 openbare laadpalen. In 2024 heeft Vattenfall +/- 360 laadpunten verdeeld over 180 laadpalen opgeleverd.

Bewoners droegen bij aan een klimaatbestendige stad

Met acties van onder andere de Bastei in het kader van de campagne Operatie Steenbreek werkten we ook dit jaar weer aan het klimaatbestendig maken van de stad en het stimuleren van biodiversiteit.

Er zijn in 2024 maar liefst 75.770 stenen vervangen door groen. Hiervan lagen 70.371 stenen in de Openbare Ruimte en 5.399 stenen in 52 tuinen van particulieren. De stenen in de tuinen van particulieren zijn opgehaald tijdens 4 tegelophaaldagen. In totaal zijn er sinds de start van de campagne Operatie Steenbreek in 2018 maar liefst 712.886 stenen vervangen door groen.

In samenwerking met Lentekracht en Rainbeer hebben bewoners met de actie 'Pijpenkappuh' 53 regenpijpen afgekoppeld in 2024. De teller staat op 400 sinds 2018.

Ook werden er verschillende activiteiten georganiseerd in het kader van bewustwording, activatie en inspiratie.

- Zo gaven de steenbreek-tuinadviseurs in 2024 maar liefst 31 tuinworkshops aan particulieren.
- 52 Deelnemers kwamen naar een filmvertoning van Groenkijkers met nagesprek met de stadsecoloog, waarbij de vraag centraal stond met welke kleine handeling je een verschil kunt maken voor natuur in je eigen omgeving.
- Ook deden er 32 mensen mee aan een inspiratiewandeling 'Rewilding in Eigen Tuin' die werd georganiseerd in samenwerking met Urban Rewilding NYMA.
- En in samenwerking met Hortus leerden bewoners hoe je je tuin op duurzame wijze klaarmaakt voor de winter tijdens de rondleiding: Je tuin (niet) winterklaar maken.
- Tijdens de nationale actie 'Voer de Bij Bij' van The Pollinators was De Bastei een voedselbank voor bijen en werden er 70 bijenvoedselpakketjes uitgedeeld.
- In 2024 vond de eindbijeenkomst plaats van een initiatief dat in 2023 is gestart in Nijmegen-Oost om de biodiversiteit te versterken. Een mooie samenwerking tussen bewoners, de stadsecoloog, Lentekracht en Mijn Wijk Soorten Rijk.
- Een succes was de actie 'Boompjes voor de Buurt'. Er werden maar liefst 422 boompjes uitgedeeld in Nijmegen-Noord, Nijmegen-West en Lindenholt.

We stimuleren biodiversiteit, zorgen voor meer groen en ecologisch beheer

In 2024 is Nijmegen weer heel wat bomen rijker geworden. Vanuit het bomenplan worden in het huidige plantseizoen (Q4 2024 en Q1 2025) 954 bomen geplant. Ook zijn er vanuit beheer en projecten bomen geplant.

Ook realiseerden we in 2024 weer diverse groene bewonerswensen verspreid over Nijmegen, zoals vergroening van het stenige Castellaplein in Bottendaal en het stenige Dorpsplein in Lent en het Dukaatplein in Nije Veld. Dit draagt bijvoorbeeld bij aan onze klimaatadaptatiedoelstellingen en is tevens goed voor de biodiversiteit van onze stad.

We hebben een actuele biodiversiteitsagenda

De Biodiversiteitsagenda (met uitvoeringsprogramma) is in december 2023 is vastgesteld. We maakten in nauwe samenwerking met IVN en bewoners de Nota Beplantingenbeheer (vastgesteld 12-12-2023). Deze nota geeft richting aan het beheer van onze beplanting. We doen dit "cultuurlijk" waar het moet en natuurlijk waar het kan. In 2024 zijn we in Lindenholt gestart om invulling te geven aan het ecologisch beheer op basis van de Nota Beplantingenbeheer. Het is de bedoeling dat de andere stadsdelen volgen. Het ecologisch beheer heeft als doel meer biodiversiteit te creëren in onze beplanting.

De Mountainbike-route is samen met de diverse gebruikersdoelgroepen opnieuw bekeken en deze is begin 2024 hierop aangepast.

We optimaliseren de uitvoering op het gebied van riolering en water

In 2024 zijn in Nijmegen Noord een aantal nieuwe woonwijken aangelegd met een zeer duurzaam hemelwater afvoersysteem. Het streven daarbij is om zomin mogelijk infrastructuur (in de vorm van buizen) in de grond aan te brengen. Er is gekozen om zoveel mogelijk hemelwater oppervlakkig af te voeren naar groene ruimtes (wadi's). Dit geldt ook bij herinrichting van de bestaande woonwijk Jerusalem in Nijmegen West. Met dit type systeem wordt ook minder relatief schoon hemelwater naar de RWZI getransporteerd. Daarnaast is in 2024 circa €150.000,- geïnvesteerd in groene daken. Groene daken spelen een belangrijke rol in waterretentie, luchtzuivering, lagere omgevingstemperatuur, warmteregulatie, energiebesparing, biodiversiteit en het werkt isolerend en verkoelend. Ook hebben we in 2024 meer dan 200 paddentrappen in kolken geplaatst zodat de padden migratie veilig kan plaatst vinden.

Luiermateriaal.

In 2024 is gewerkt aan de verdere realisatie van een dekkend netwerk van containers voor luiers en incontinent in de openbare ruimte, zodat deze goed bereikbaar zijn voor alle Nijmegenaren. Inmiddels is dit dekkend netwerk gerealiseerd en zien we een toename van aangeboden luier- en incontinentiemateriaal.

Via aanbestedingen en projecten stimuleerden we circulariteit

(Zie verder hoofdstuk 3)

Paragraaf 5.2 Verduurzaming en aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille

Verbruik gas en elektriciteit

In het kader van de energietransitie zet de gemeente in op het verminderen van het verbruik van gas en elektriciteit. Er wordt alleen regionaal opgewekte groen elektriciteit ingekocht waarbij sinds 2023 bij de opwek geen biomassa is gebruikt. Bij de inkoop van gas is afgesproken dat steeds meer wordt overgeschakeld naar groen gas. Door te isoleren verminderen we de energiebehoefte. Door bijvoorbeeld steeds meer warmtepompen in te zetten vermindert het aardgasverbruik maar stijgt het (groene) stroomverbruik. In onderstaande tabel staan de verbruiksgegevens over de afgelopen jaren.

Jaar	Gas m ³	Elektriciteit kWh
2024	1.386.609	27.090.984
2023	1.528.411	25.473.297
2022	1.608.026	23.171.141
2021	1.874.311	22.459.768
2020	1.703.922	23.009.069
2019	1.784.635	24.343.996
2018	2.090.128	25.152.709

Door tussentijdse mutaties kunnen verbruikscijfers (beperkt) wijzigen gedurende opeenvolgende kalenderjaren.

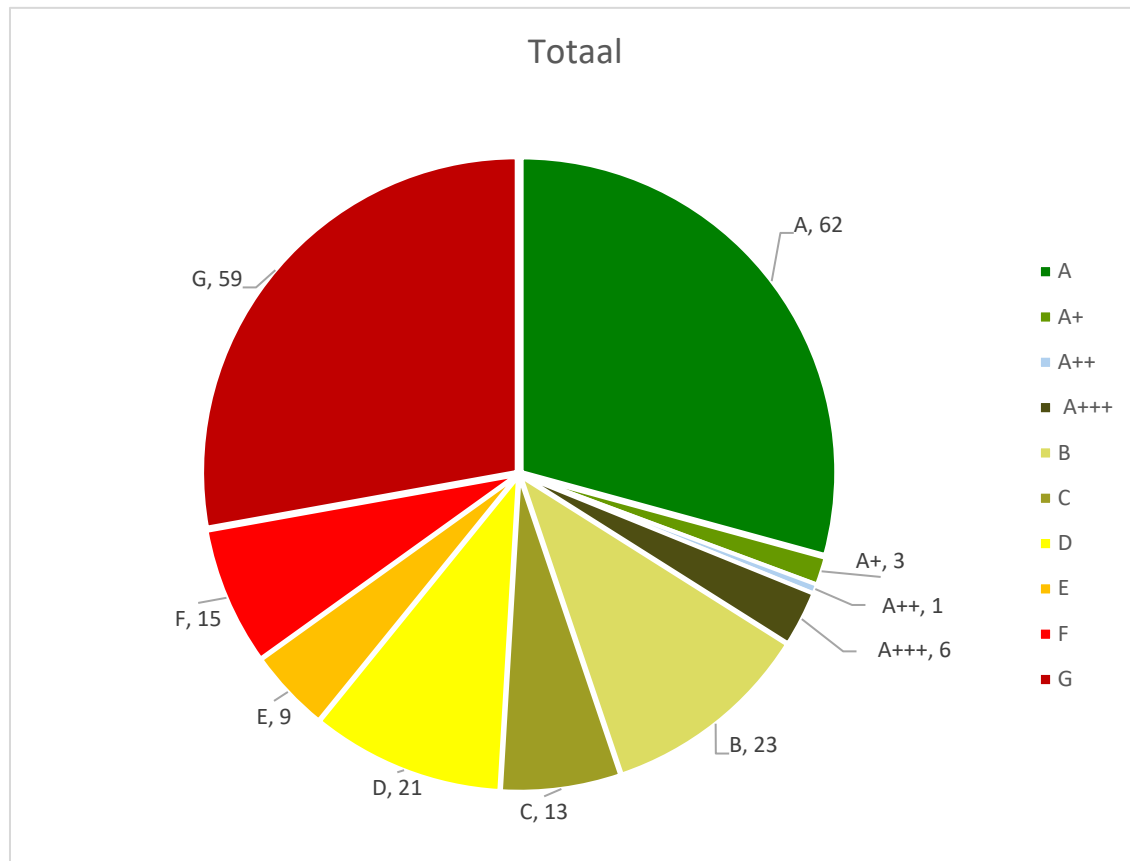
Er wordt sinds enige jaren gewerkt met een meerjarenplan dat is opgesteld voor verduurzaming van het vastgoed en dat moet leiden tot minder CO₂-uitstoot en aardgasvrij voor 2036. Om een duurzame en aardgasvrije vastgoedportefeuille te realiseren zal het energieverbruik zoveel als mogelijk worden beperkt en daar waar mogelijk wordt energie opgewekt (zonnepanelen). Daarnaast worden de panden afgekoppeld van het aardgas. Na het uitvoeren van deze maatregelen blijft er een restenergiebehoefte bestaan (bij de eigen panden kan niet zoveel energie worden opgewekt als er wordt verbruikt). De benodigde energie die niet zelf kan worden opgewekt, zal lokaal en duurzaam worden ingekocht.

Om het doel te realiseren is de opgave opgesplitst in twee onderdelen: gebouwaanpassingen en bewustwording van energieverbruik. De gebouwaanpassingen, zoals bijvoorbeeld na-isoleren van vloeren, gevels en daken, ledverlichting, energiemanagementsystemen en warmtepompen, zullen worden uitgevoerd op natuurlijke momenten. Het belangrijkste natuurlijke moment is het onderhoud aan een pand. Jaarlijks worden op basis van de onderhoudsplanning verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd. Andere natuurlijke momenten zijn verbouwingen, lokale initiatieven (warmtenetten), wettelijke verplichtingen of duurzaamheidspilots. Jaarlijks wordt onderzocht welke van deze momenten zich aandienen en op basis daarvan wordt het duurzaamheidsjaarplan opgesteld.

In 2024 is wederom geïnvesteerd in initiatieven op het gebied van duurzaamheid, klimaat en de uitvoering van de asbestbeheerplannen. Door het uitvoeren van de duurzaamheids- en klimaatvoorzieningen, met name het aanbrengen van LED verlichting, isolatie en energimanagement op installatieniveau, zijn de gebouwen duurzamer geworden en neemt het energieverbruik af. Tevens is daarmee invulling gegeven aan de wettelijke eisen ten opzichte van energie-labels enerzijds en duurzaamheidsambities van de gemeente anderzijds.

Energielabels gemeentelijk vastgoed

In totaal hebben 212 panden in ons eigendom een energielabel. T.o.v. 2023 zijn er in de categorie A+++ , A++ , A+ , A, en B panden bijgekomen. Hieronder een diagram met het aantal panden per label. (peildatum 24-02-2025)

Paragraaf 5.3 Verduurzaming via samenwerkingsverbanden en netwerken

We streven naar een aantrekkelijke duurzame toekomst voor iedereen. Dat vergt de komende decennia transitie op gebied van energie, mobiliteit, afval, materiaalgebruik, voedselsystemen, natuurbehoud en biodiversiteit. Ook in en rond Nijmegen. Deze grote maatschappelijke opgaven willen we en kunnen we alleen samen realiseren, vanuit een brede sociale basis. Dat stimuleren we door lokale duurzaamheidsnetwerken en -initiatieven actief te steunen en door kennis te vergroten met deelname aan enkele internationale netwerken. We hopen zo het verduurzamen van de samenleving te versnellen.

Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is, als opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen, op 1 januari 2021 van start gegaan. Onze regio bestaat uit achttien gemeenten. De groene Metropoolregio werkt aan vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groei regio en Verbonden regio. Met een regionale agenda wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. De achttien gemeenten beslissen elk over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering ervan wordt meegegeven. In de regio en maar ook richting ‘Den Haag en Brussel’ profileren we ons als dé Groene Metropoolregio van Nederland en als (inter)nationale circulaire topregio 2050.

Circulaire Regio

Eén van de opgaven van de Groene Metropool Regio is de Circulaire Regio. In de Circulaire Regio werken we samen met de regio aan vier speerpunten: (1) circulaire bouw en infra, (2) circulaire economie grondstoffen en ketens, (3) water en klimaatadaptatie en (4) transitie naar duurzame energie. Met deze agenda wil de Groene Metropoolregio dé circulaire regio van Nederland worden. Door onze krachten in de regio te bundelen, kunnen we daadwerkelijk een versnelling maken. Zo zetten we onze gezamenlijke inkoopkracht in om de grond-, weg en waterbouw steeds duurzamer aan te besteden en werken we samen aan een agenda om conceptueel en circulair te bouwen in de praktijk te brengen. Gemeente Nijmegen is voorzitter en bestuurlijk opdrachtgever voor de opgave Circulaire Regio.

RES

We nemen via de Groene Metropoolregio (GMR) deel aan overleggen in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) en hebben in 2024 o.a. bijgedragen aan de totstandkoming van het Regionaal Uitvoeringsprogramma Energiesysteem. In het bijzonder hebben we periodiek overleg met Liander over de gevolgen en aanpak van netcongestie.

Energy Board

We participeren rechtstreeks en via de bestuurlijk vertegenwoordiger van de GMR in de Energy Board in provinciale trajecten. In 2024 betrof dat onder meer de voorbereiding van de pMiek 2.0 (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat).

Stedelijk Managementoverleg (SMO)

2 à 3 keer per jaar komt het Stedelijk Managementoverleg (SMO) Energietransitie bijeen om kennis uit te wisselen en af te stemmen over de energietransitie. In het SMO zitten vertegenwoordigers van duurzame bewonersorganisaties (Steunpunt Energietransitie), bedrijven, woningcorporaties, netbeheerders, energiebedrijven en kennisinstellingen (RU en HAN).

Dar en MARN

Samen met 6 regiogemeenten is Nijmegen aandeelhouder in Dar NV en via de gemeenschappelijke regeling MARN in de afvalenergiecentrale ARN bv. Binnen Dar werken we in gezamenlijkheid aan een efficiënte inzamelstructuur en recycling voor de huishoudelijke afvalstromen. ARN is een belangrijke partner voor de energietransitie in onze regio mede vorm en inhoud te geven.

Via-T

Via-T is een publiek-private samenwerking om te komen tot hét (kennis)centrum voor vakmanschap, innovatie en duurzaamheid in de regio. De gemeente Nijmegen is partner in de ontwikkeling van het centrum en wethouder Duurzaamheid is lid van de stuurgroep. In 2024 zijn de gelden uit de Regiodeal officieel toegekend waarvoor wij vast 450.000 euro cofinanciering bijdragen. Daarnaast is nog een half miljoen gereserveerd voor verdere ondersteuning van Via-T. Daarmee willen we een belangrijke bijdrage leveren aan oplossingen voor opgaven op het gebied van circulaire (woning)bouw, tekort aan technisch personeel en innovatie door bedrijven. Via-T is

gestart op de Streekweg (het NYMA-terrein is de beoogde locatie van het pand). Op 10 oktober vond de officiële openingsbijeenkomst van Via-T plaats.

Er is 1 miljoen gereserveerd voor de realisatie. Daarmee willen we een belangrijke bijdrage leveren aan oplossingen voor opgaven op het gebied van circulaire (woning)bouw, tekort aan technisch personeel en innovatie door bedrijven. Het NYMA-terrein is de beoogde locatie van het pand.

Stimuleren van duurzame inwonersinitiatieven

Het stimuleren van duurzame inwonersinitiatieven is in 2024 voortgezet met het project “aanjagen van duurzame inwonersinitiatieven”. Dat is aanbesteed aan Wiltgroeï voor de periode 2022-2024. Wiltgroeï heeft in 2024 15 winnaars uitgekozen die gedurende het jaar hun initiatieven in de stad hebben uitgevoerd.

Netwerk Kleurrijk Groen

We hebben in 2024 bijgedragen aan voortzetting van het in 2018 ontstane Netwerk Kleurrijk Groen, dat o.a. heeft gezorgd voor festival Di-Vers, een leergang over duurzaamheidsthema's, voorlichting over energiebesparing en het in contact brengen van mensen met diverse culturele achtergronden met de (regionale) natuur. Netwerk Kleurrijk Groen is een belangrijke stimulans voor inclusieve duurzaamheid.

Natuur-Milieu Educatie (NME)

De Bastei verbindt natuur- en milieuorganisaties, scholen (PO, VO, beroepsonderwijs), bewoners en de gemeente Nijmegen. Zij leveren een aanbod aan natuur-, milieu- en duurzaamheidseducatie voor de verschillende doelgroepen.

- In totaal 12.337 leerlingen hebben deelgenomen aan NME activiteiten.
- Deze leerlingen zijn afkomstig van maar liefst 41 basisscholen en 4 middelbare scholen, één MBO en één HBO instelling.
- Onder deze scholen vallen 7 speciaal onderwijs scholen (SBO en VSO).
- In het eerste halfjaar is er een uitleen van 95 leskisten door Museum De Bastei-Uitleenservice geweest. Het tweede halfjaar heeft de Uitleenservice geen leskisten kunnen uitlenen wegens de verhuizing van het Depot.
- Ruim 200 eerstejaars PABO studenten hebben activiteiten ervaren bij 17 verschillende natuurorganisaties.
- Landelijk, waaronder één Nijmeegse basisschool, hebben 32 basisscholen meegedaan aan het project Groen Voetstappen, mede georganiseerd door NME. In totaal hebben 12.205 leerlingen meegedaan aan dit project en hebben zij samen 183075 Groene Voetstappen gemaakt (door een week met de fiets, lopend of steppend naar school te gaan).
- Tijdens de juf- en meesteravond in de bibliotheek Mariënborg hebben we 86 leerkrachten geïnformeerd en enthousiast gemaakt voor het NME aanbod.

Duurzaamheidscafés

We hebben bijgedragen aan de stichting Duurzaam aan de Waal, voor het organiseren van vier duurzaamheidscafés in 2024. Dat is gelukt met een breed en divers publiek.

G40/VNG

We participeren (proportioneel) in het G40-stedennetwerk en VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten). Het G40-stedennetwerk is het netwerk van 41 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan. De gemeente is onder meer lid van de Themagroep Duurzaamheid van de G40 waarin bijvoorbeeld ook energievraagstukken/wetgeving worden besproken en van reactie worden voorzien.

European Green Capital Network

Als winnaar van de European Green Capital award 2018 is Nijmegen automatisch lid van het internationale netwerk van European Green Capital award winnaars en finalisten. Dit netwerk bestaat inmiddels uit ongeveer 35 steden. Wij nemen actief deel aan bijeenkomsten en workshops om kennis over duurzaamheidsthema's op te bouwen en uit te wisselen. In 2024 was Valencia European Green Capital. We zijn niet fysiek aanwezig geweest wegens de overstromingen in de regio ten tijde van de netwerkbijeenkomst. We zetten in op versterking van het netwerk.

ICLEI

Nijmegen is lid van ICLEI, een wereldwijd netwerk van meer dan 2500 duurzame steden en regio's. We ondersteunen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, waarvan de directeur zitting heeft in het bestuur van ICLEI Europe. De GMR heeft bijdragen geleverd aan diverse ICLEI-gerelateerde bijeenkomsten, o.a. het ICLEI World Congress en het European Urban Resilience Forum, en heeft bijgedragen aan ICLEI-sessies van de European Week of Regions and Cities.

Gemeenten4GlobalGoals

De Gemeente Nijmegen steunt de "Gemeenten4GlobalGoals" campagne van de VNG, ter bevordering van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties.

Paragraaf 5.4 Indicator CO2-uitstoot

In 2021 is gekozen voor certificering de CO2prestatieladder niveau 3 om de verduurzaming van de eigen organisatie te ondersteunen (zie ook <https://www.nijmegen.nl/over-de-gemeente/plannen/plan-minder-co2/>). Het instrument is een managementsysteem dat tot doel heeft de CO2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie structureel te verminderen door elk jaar de CO2-footprint te monitoren én energie- en brandstof besparende maatregelen te treffen. In 2022 is hiervoor het certificaat behaald. Jaarlijks vindt er een onafhankelijke audit plaats om te controleren of nog aan de certificaatseisen wordt voldaan. Ook in 2024 voldeden we aan de eisen en daarmee zijn onderstaande cijfers betrouwbaar.

Hieronder een overzicht van de uitstoot door de jaren heen als gevolg van respectievelijk het gas – en brandstofverbruik (1), elektriciteitsverbruik en stadswarmte (2), werkverkeer (3) en de totale uitstoot (4). De gegevens van 2024 zijn nog niet bekend. In de tabel is af te lezen dat gemeente Nijmegen 82% minder CO2 uitstoot ten opzichte van het referentiejaar 2019. Dit komt door vele duurzaamheidsmaatregelen zoals inkoop van groene stroom, verduurzaming van vastgoed en wagenpark, enzovoort.

1. Gemeentelijke organisatie uitstoot 1: tonnen CO2-uitstoot gebruik gas en brandstof

Uitstoot	2019	2020	2021	2022	2023
Gas	3.373,0	3.210,2	3.531,2	3.253,1	2.460
Groengas	-	-	-	-	61
Brandstof bedrijfsmiddelen - diesel 1,3	-	1,2	4,8	-	-
Brandstof bedrijfsmiddelen - benzine	7,8	4,9	5,5	3,7	3,9
Brandstof wagenpark - diesel	50,5	48,8	31,4	21,1	33,7
Brandstof wagenpark - benzine	10,3	7,9	11,6	8,3	16,4
Brandstofverbruik wagenpark - HVO -	-	-	-	-	-
Brandstof wagenpark - LPG	0,4	0,5	1,1	3,3	-
Brandstof wagenpark - CNG	135,6	125,9	77,5	68,0	65,4
Totaal	3.578,8	3.398,2	3.659,4	3.362,4	2.627,5

2. Gemeentelijke organisatie uitstoot 2: tonnen CO2-uitstoot gebruik elektriciteit en stadswarmte

<i>Uitstoot</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
Elektriciteit - grijze stroom	12.639,4	8.955,1	1.123,9	-	-
Elektriciteit - groene stroom	-	-	-	-	-
Elektriciteit - wagens	-	-	-	0,4	0,3
Stadswarmte/koude	232,5	223,4	215,3	196,1	215
Totaal	12.871,9	9.178,5	1.339,2	196,5	213,1

3. Gemeentelijke organisatie tonnen CO2-uitstoot werkverkeer

<i>Uitstoot werkverkeer</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
Gedeclareerde kilometers	68,6	56,4	41,0	67,4	54,1
Gedeclareerde kilometers trein	-	-	-	-	-
Gedeclareerde kilometers bus	11,6	2,5	0,0	-	2,4
Gedeclareerde kilometers metro	-	-	-	-	-
Gedeclareerde kilometers tram	-	-	-	-	-
Totaal	80,2	58,9	41,0	67,4	56,5

4. Totale CO2-uitstoot en voortgang van gemeente Nijmegen

<i>Totale uitstoot</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
Uitstoot 1, uitstoot 2 en werkverkeer	16.530,9	12.635,6	5.039,6	3.626,2	2.913
Voortgang	100%	- 24%	- 70%	- 78%	-82%

Bijlage 1: Indicatoren uit stadsrekening 2024

Indicatoren

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
basisset (BBV)										
Percentage hernieuwbare elektriciteit	0,8%	2,2%	3,8%	4,7%	5,9%	7,6%	9,6%	14,3%		
Gemiddelde benchmark	1,6%	2,3%	3,0%	3,9%	5,1%	7,5%	9,6%	14,3%		
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	104	92	91	88	88	91	81	74	75	
Gemiddelde benchmark	184	178	162	160	157		153	150	149	
gevraagd door raad										
Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte	1456	-221	1462	643	924	441	-389	1.300	1.200	1.425
Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd			41,7%			56,3%			58,2%	56,4%
Opgesteld vermogen van zonnepanelen woningen [kW per 1.000 woningen]					0,3	0,5	0,6	0,7	0,9	
Gemiddelde benchmark					0,3	0,4	0,5	0,7	0,9	
Opgesteld vermogen van zonnepanelen bedrijven [kW per 1.000 bedrijven]					0,7	1,1	1,4	1,9	2,1	
Gemiddelde benchmark					1,3	2,0	2,5	3,1	3,5	
Percentage dat in de eigen woning regelmatig overlast van de warmte ervaart			19%				28%		31%	
Totaal jaarverbruik gas woningen die aangesloten zijn op het gasnet (temperatuur gecorrigeerd) (miljoen m3)	85	85	87	86	84	83	76	76	65	
Percentage woningen dat van het gas af is (warmtenet + transitie gedreven)	5,3%	5,9%	7,2%	7,6%	8,2%	8,8%	9,7%	10,7%	11,7%	
Percentage woningen met energielabel B of beter	24%	27%	29%	31%	39%	46%	48%	53%	58%	58%
Gemiddelde benchmark	23%	26%	26%	31%	37%	42%	44%	46%	50%	50%
Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter		61%	63%	63%	62%	65%	67%	71%	73%	74%
Gemiddelde benchmark		59%	64%	66%	68%	70%	72%	75%	76%	77%
Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	70%	73%	72%	72%	72%	73%	74%	74%	73%	

Toelichting

Het jaar 2024 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2024 pas in de loop van 2025 ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor

waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

- **Gemiddelde benchmark**

Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

- **Percentage hernieuwbare elektriciteit**

Het aandeel hernieuwbare elektriciteit (zonnestroom, windenergie) in het totale stedelijke elektriciteitsverbruik. De ervaring leert dat het lang duurt voordat de cijfers bij deze indicator geactualiseerd worden. Het cijfer voor 2023 wordt pas in de loop van 2025 opgeleverd.

- **Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)**

De hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval per inwoner is in Nijmegen het laagst van de benchmarksteden. Ook in Maastricht, Enschede en Tilburg is die hoeveelheid lager dan gemiddeld.

- **Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte**

Eind 2024 werden er 64.925 bomen door Stadsbeheer onderhouden, versus 63.500 eind 2023.

- **Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd**

In 2019 is de nota maaibeheer opgesteld. Vanaf dat moment zijn we in het bermbeheer meer ecologisch beheer toe gaan passen. Ecologisch groenbeheer is gericht op het behoud of het ontwikkelen van de ecologische waarden. Dit doen we in inheemse natuurlijke beplantingen zoals de bermen, poelen, watergangen, bosplantsoenen en stadsbossen. Tijdens het onderhoud houden we rekening met de omgeving en de natuurlijke processen. Dit houdt o.a. in: geen bestrijdingsmiddelen en meststoffen toepassen, gefaseerd onderhouden, rekening houden met verticale en horizontale gelaagdheid, natuurlijk afval zoals bladstrooisel en snoeihout waar mogelijk achterlaten in het gebied, behouden van beschutting voor fauna en behouden en/of versterken van diversiteit in soorten.

- **Percentage dat in de eigen woning regelmatig overlast van de warmte ervaart**

De bron voor deze indicator is onze Burgerpeiling. Vanaf 2021 stellen we de vraag over het ervaren van warmteoverlast in de woning tweejaarlijks in plaats van vierjaarlijks.

- **Percentage woningen met energielabel B of beter**

Dit percentage heeft betrekking op de woningen waarvoor het energielabel bekend is (56.935 in 2024).

- **Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter**

Onder utiliteitsgebouwen verstaan we gebouwen als kantoren, scholen, fabrieken, ziekenhuizen e.d. (gebouwen niet zijnde woningen). Dit percentage heeft betrekking op de utiliteitsgebouwen waarvoor het energielabel bekend is (2.080 in 2024).

- **Percentage woningen dat van het gas af is (warmtenet + transitie gedreven)**

Het aantal woningen dat op een warmtenet is aangesloten plus het aantal woningen dat vanwege de energietransitie van het gas afgegaan is gedeeld door het totaal aantal woningen.

- **Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval**

Bij de berekening van dit percentage is de 'nascheiding' van grof restafval en bouw- en sloopafval meegerekend. Als dit niet meegerekend was, zou het percentage iets lager liggen.